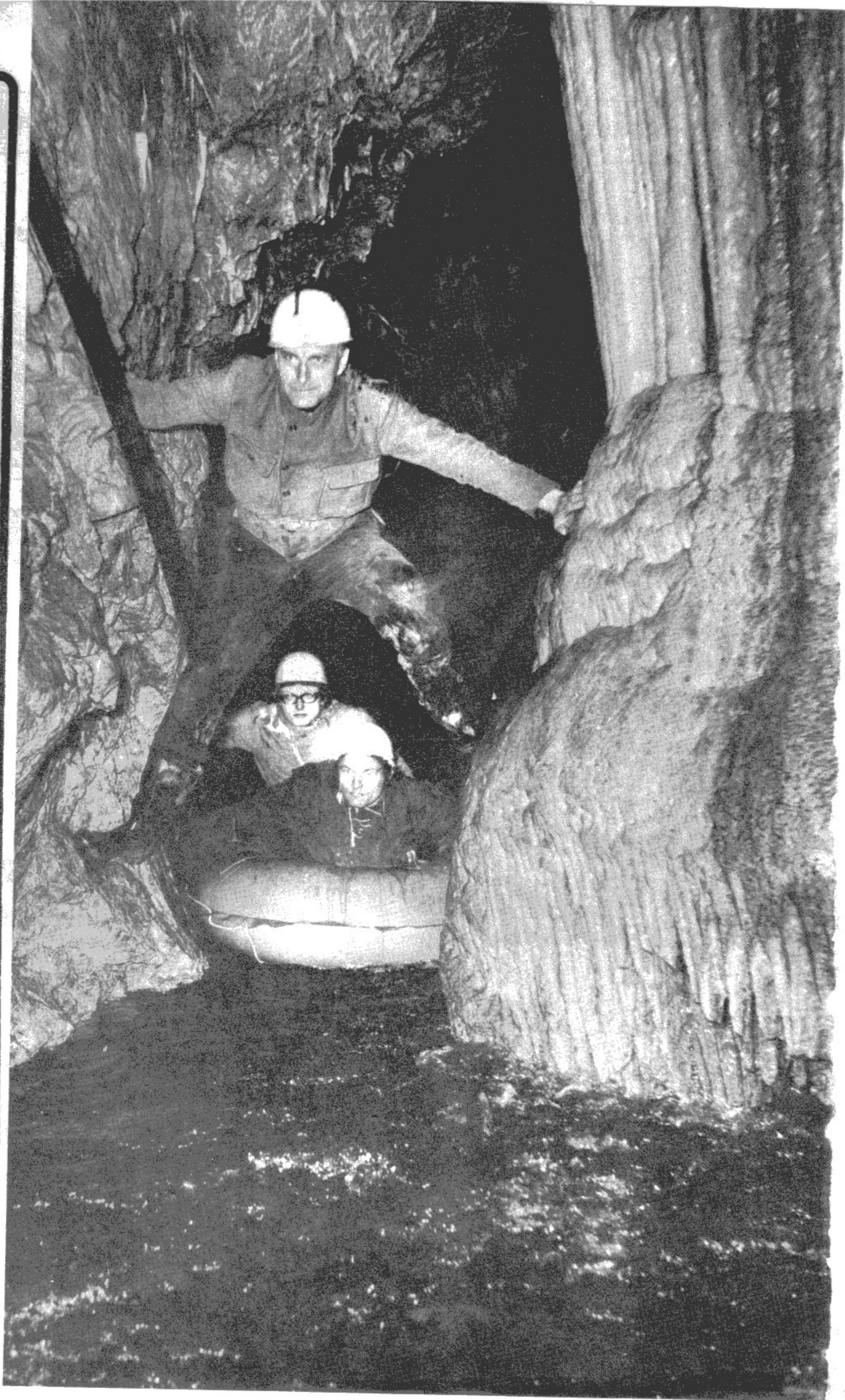

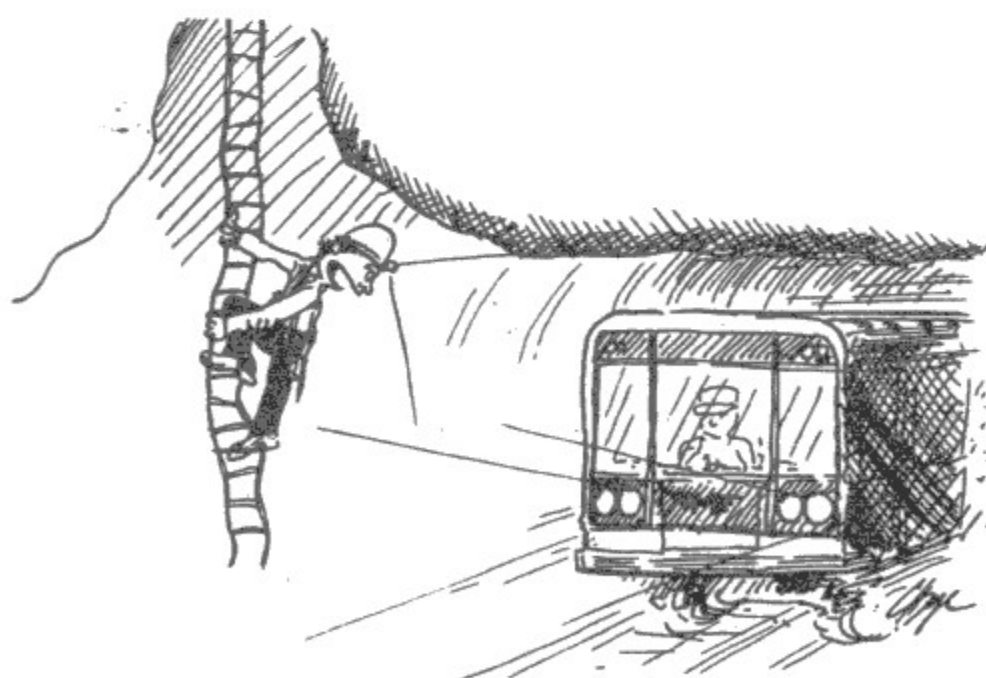
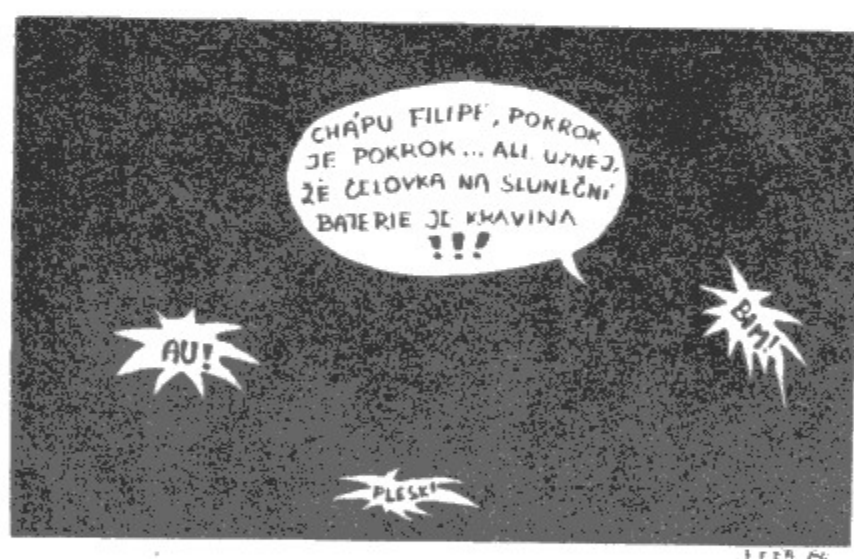

italy

986 / 4-5

Z VÝSTAVY KRESLENÉHO HUMORU NA SETKÁNÍ SPELEOLOGŮ V ČESKÉM KRASU

R o č n í k : VIII

Č í s l o : 1986/4-5

O B S A H :

In memoriam	5
LEZENÍ VELKÝCH VERTIKÁL	
J.Musil: Sima Aonda - nejhlubší venezuelská vertikála	6
TAJEMSTVÍ JEDOVNICKÉHO POTOKA	
M.Piškula: Spojení Býčí skály a Rudického propadání	13
TRAGÉDIE V STERKFORTEINSKÝCH JESKYNÍCH	19
EXPEDICE HIMALAYA - Expediční jídelníček	21
OD NAŠICH DOPISOVATELŮ	
F.Muchna: Další lokalita v lomu Nový Homolák ..	23
V.Daněček: Stojí za vidění	25
L.Lotreková: Reinstalovaná expozice... ..	25
I.Audy: Dokumentace historických nápisů	26
Žistén: Objevy Plániváků v j. "37"	29
J.Prokop: Historické doly v oblasti Stříbrných hor v okrese Havlíčkův Brod	30
V.Daněček: Pseudokrasová jeskyně u Náměště n.O	31
Informace od našich slovenských dopisovatelů	32
PŘEČETLI JSME ZA VÁS	
Zahraniční aktuality	33
Různé akce	34
Recenze	34
Akce, které nestihnete	35
Co nám piší čtenáři	35
TECHNIKA	
R.Matýsek, B.Sysala: Speleokomplet MAKARÓN	36
CENTRÁLNÍ AKCE	42

p.f. 1987 všem přeje redakce Stalagmitu

STALAGMIT

zpravodaj
České
speleologické
společnosti
určený
pro
členy
a
spolupracovníky

Vydává:

ZO ČSS 1-06
SPELEOLOGICKÝ KLUB PRAHA
120 00 Praha 2 - Slezská 48

Odpovědný redaktor:

VLADIMÍR VOJÍŘ

Redakční rada:

M.BAKOVSKÁ, DR.J.HROMAS,
K.KAČMAŘÍK, DR.L.KRAUS,
ING.L.PECOLD, V.VOJÍŘ

Tisk:

TISKARSKÉ ZÁVODY PRAHA
závod 5, provoz 53

Počet výtisků:

3.000

Evidováno odborem kultury NVF
pod č.j.: Kul/3-1904/82

DOPISOVATELÉ:

Dr.P.Bosák (1-01), Fr.Muchna (1-02), S. Fára (1-03), Dr.V. Cílek(1-04), St.Kácha (1-05), Dr.Fr.Skřivánek(1-07), V.Černohous(1-08), Dr.V.Cajz(1-10), Ing.P.Bašík(2-01), Ing.J. Seidl (3-01), J.Petersová(3-02), Ing. J.Voves (3-03), M. Zwettler (3-04), Fr. Baroch (3-05), V. Velechovský (4-01), Ing.L. Vavřinec (4-02), V. Bálátka (5-01), Dr.R.Tásler (5-02), O.Jenka(5-03), J.Musil(5-04), E. Bartoň (6-01), L.Jakubcová (6-02), D.Kuchaříková(6-03), M.Sedlák (6-05), Dr.M.Kirchner(6-06), P.Vašík(6-07), H. Havel(6-08), Ing. M. Piškula (6-09), K.Skoupý (6-10), Dr. J.Himmel(6-11), Dr. J. Urban (6-12), P.Samuel(6-13), Ing. O. Šimíček (6-14), Ing. J. Fatka (6-15), Ing. F. Šmikmátor (6-16), Ing.V.Kacetl (6-17), J. Prokop (6-18), Ing.J.Kučera (6-19), O.Štos (6-20), I. Komárková (6-21), J.Górecki(7-01), Ing.L.Benýšek (7-02), J.Cetkovský(7-03), D. Janák(7-04), M.Moravec (7-05), R.Sedlář (7-06), V. Rozsypal (7-07), V.Král(7-08), I.Kopecký(7-09), Zd.Tichopád (7-10)

Distribuci zajišťuje:

ZO ČSS 1-06
SPELEOLOGICKÝ KLUB PRAHA
prac.skupina Stalagmit
Slezská 48
120 00 PRAHA 2

Adresa redakce:

S T A L A G M I T
(Vladimír Vojíř)
120 00 PRAHA 2 - SLEZSKÁ č.48

CENA VÝTISKU: z d a r m a

ČESKÁ SPELEOLOGICKÁ SPOLEČNOST
základní organizace 6-07
při Okresním muzeu Brno - venkov v Ivančicích
pracoviště Podhorácké muzeum Tišnov

se zármutkem oznamuje
že dne 19. června 1986
ve věku 24 let
tragicky zahynul
jeskyňář, horolezec a kamarád

Z D E N Ě K D O B I Š A R

Svůj život ztratil při záchranných pracích
o povodni na Tišnovsku
Znali jsme jej jako dobrého kamaráda
a optimistu srostlého s přírodou

Čest jeho památce !

členové ZO ČSS 6-07

LEZENÍ VELKÝCH VERTIKÁL

Z popudu Tondy Zelenky - autora dosavadních dílů tohoto seriálu, vznikl i článek, informující o nových objevech uskutečněných **Venezuelskou speleologickou společností** (Sociedad Venezolana de Espeleología) v kvarcitech **Guayánského štítu**. Omluva autora dnes patří všem vertikálním lezcům, že zde nenaleznou žádné podrobnosti o sportovní stránce sestupů do venezuelských vertikál. Cílem je spíše odvést naše jeskyňáře na chvíli ze zajetí evropského karbonátového krasu a upozornit je na nový speleologický ráj v **Jižní Americe**. Obrovský dík patří **Carlosu Galánovi**, hlavnímu organizátoru prakticky všech expedicí **Venezuelské speleologické společnosti** do této oblasti, jenž laskavě poskytl všechny potřebné údaje a materiály.

SIMA AONDA - NEJHLUBŠÍ VENEZUELSKÁ VERTIKÁLA

Jaromír Musil

Propast Aonda byla objevena leteckým průzkumem a její exploraci provedla **Venezuelská speleologická společnost** v lednu 1983 [3]. Propast je vytvořena v prekambriických kvarcitech skupiny **Roraima**. Jde zatím o nejhlubší venezuelskou propast, která s hloubkou - 362 m zároveň patří k největším vertikálám světa.

Propast se nachází v severozápadní části **Auyantepuy**, jedné ze 115 stolových hor "**Ztraceného světa**" jižní **Venezuely**. Asi 10 kilometrů od propasti leží též známý **Salto Angel** (**Churún Merú**), největší vodopád světa vysoký 970 m. Plošina **Plošina tepuy** (z indiánského jazyka pemón - značí snad příbytek bohů) je rozbrázděna propastmi, kaňony a trhlinami značné hloubky...

Ke geologii a geografii

"**Ztracený svět**" (**El Mundo Perdido**) představuje oblast stolových hor **Guayánského štítu**, jež pokrývá plochu 1 200 000 čtverečních kilometrů v jižní **Venezuele**, **Guyaně** a zčásti severní **Brazílii**. Mesety jsou tvořeny prekambriickými kvarcity, které se původně usadily v kontinentálních podmínkách před asi 2 miliardami let (stáří odhadováno podle datovaných intruzí -1,7 mld. let), v době, kdy kontinent souvisel s **Afrikou**. Oblast byla postižena dvěma orogenními fázemi datovanými na -1,59 mld. let a -1,23 mld. let [3], po nichž následovalo dlouhé období konsolidace.

Souvrství kvarcitů a pískovců má v celé oblasti jen velmi nepatrný sklon. Plošiny meset, z nichž mnohé leží více než 2.000 m n.m. jsou po většinu roku skryty v mracích. Vůbec zde neexistuje období zcela bez dešťů (roční množství srážek je 4.000 mm), pouze leden a únor jsou relativně málo deštivé a tedy nejvhodnější pro expedice. Teploty na náhorních plošinách dosahují přes den až 27°C ve stínu, v noci klesají na 12°C a méně. Plošina **Auyantepuy** má rozlohu 700 čtverečních kilometrů.

Přístup na mnohé stolové hory je možný pouze horolezecky po předchozí dlouhé cestě po řekách i v pralese, případně - což je přirozeně pohodlnější a rychlejší - vrtulníkem.

Speleogeneze

Vývoj jeskyní v kvarcitech **Guayánského štítu** je zatím nedorozřešenou otázkou. Někteří autoři [10] zdůraznili význam rozpouštění křemenného pojiva hydrotermálními roztoky. Jiní [2] upozornili, že jeskyně jsou vázány do litologicky i strukturně oslabených zón a podtrhli spíše význam mechanického zvětřování a eroze. Genetické interpretace z velké míry souvisejí s lokalitami, na nichž byly výzkumy prováděny. Speleologické objevy ve **Venezuele** v posledních letech umožnily studium morfologie a geneze jeskyní a propastí na nových významných lokalitách. Laboratorní výzkumy vedou k novým poznatkům a novým speleogenetickým teoriím, které však zatím nebyly publikovány. Vystává také více méně terminologická otázka, zda dané formy patří ke krasu nebo pseudokrasu. V jedné z novějších klasifikací

[1] jsou řazeny k bradykrasu. Co se týká propasti Aonda [3], je třeba zdůraznit význam sítě obrovských svislých trhlin, které sahají až k hraniční vrstvě, díky jejímuž rozrušování se mohla vytvořit podzemní cirkulace vody s vývěry.

Sima Aonda

Propast Aonda byla zjištěna družicovými a leteckými snímky již před několika lety [3,4]. Vlastní expedici předcházel zpřesňující letecký průzkum. V době příprav se očekávala možnost propojení propasti s vývěrem (vodopádem) ve vnější stěně stolové hory západně od Aondy. Pro obrovské závaly se však nepodařilo projít ze dna propasti k vodopádu. Propast leží v severozápadní části Auyantepuy v nadmořské výšce 1.600 m. Jde o depresi 320 m dlouhou, 80 m širokou a 362 m hlubokou. Po obvodu ji tvoří svislé stěny vysoké v nejjižnější položeném bodě 205 m a v centrální části 350 m. Po zjištění nejschůdnějšího místa pro sestup bylo nutné slaňovat dva vertikální stupně 210 a 52 m. Dno propasti tvoří mohutné bloky a suť, z níž vyrůstá prales. Z jihovýchodní stěny, 15 m nad úrovní dna, vyvěrá podzemní tok. V okolí Aondy bylo zjištěno několik dalších propastí.

Průběh venezuelské speleoexpedice

Explorace propasti Aonda se uskutečnila v třetím lednovém týdnu roku 1983 [3,6]. Přeprava na stolovou horu byla zajištěna malým vrtulníkem, který zapůjčila EDELCA (Společnost pro elektrifikaci území řeky Caroni). K transportu účastníků expedice a materiálu bylo třeba tří letů. Výpravu tvořili členové Venezuelské speleologické společnosti Wilmer Pérez, Carlos Galán, Joris Lagarde, Igor Almeida, Antonio Galán a Juan Nolla. Celý průběh vylíčil Carlos Galán následovně [6]:

"Pondělí 17.1. Odlétáme z Canaimy ve dvě hodiny odpoledne. V táboře společnosti EDELCA nás očekává Andrés Gonzáles a zkušený pilot F. Díaz Romero. Vyměňuje vadnou součástku vrtulníku a krátkým letem ho vyzkouší. V 16,00 hod. je vše hotovo, přesouváme se na Auyantepuy. První let je průzkumný k zpřesnění poznatků o sledovaném terénu a vybrání místa pro

tábor. Druhý let je již přímý. Rozbaluje se náklad a staví stany. Naposled přiletí vrtulník téměř potmě a je třeba zapnout svítilny, aby nás pilot spatřil. Po osmé hodině večer máme vybudován malý tábor (tři stany) 100 m východně od Simy Aondy.

Zatím co se chystá večere, v táboře je rušno. Přebaluje se a chystá materiál na příští den. Obsah batohů, rozložený na skále mezi ananasovými rostlinami působí svou barevností nezvykle na místě tak vzdáleném od civilizace. Všude je rozházená výstroj, jumary, karabiny, transportní vaky, přílby s hlavovkou, nepromokavé overaly, neoprény, jídlo, 500 m statického lana, expanzivní nýty, horolezecký materiál, věci pro mapování, fotografické přístroje a další. Váha veškeré výbavy a potravin pro 6 osob je 200 kg. Všechno bylo dobře připraveno včetně možnosti sestoupit z tepuy a vrátit se vlastními prostředky do Canaimy, pokud by vrtulník ve smluvenou dobu nepřiletěl. Část nákladu, jako např. podoveraly na ochranu proti ledové vodě a většina karbidu nemusela být použita, neboť, jak se zmíníme později, přístup k podzemnímu toku, který vyvěrá ve stěně tepuy, je ucpán zřícenými bloky. Během první noci trochu prší.

Úterý 18.1. Po snídani provádíme průzkum stěn propasti, abychom našli nejvhodnější místo ke slanění. Vyhýbáme se především úsekům, kde při dešti stéká extrémní množství vody. Snažíme také zabránit, aby se lano dotýkalo skály. V 10 hodin nalézáme příhodné místo: svislá, suchá a čistá stěna vysoká 210 m. Pohled z místa sestupu je nádherný; koruny stromů dole připomínají zelenou peřinu, ovšem značně vzdálenou. Protější stěna z níž v mnoha místech vyvěrá voda, má okrovou barvu. Papoušci ara poleťují za hrozného křiku, který vždy jen nakrátko umlká do velkolepého ticha.

K sestupu i k výstupu používáme metodu jednolanové techniky. Dva první lezci zajišťují vystrojení cesty, zbytek transportuje větší množství lan, která můžeme potřebovat pro další průzkum. Jsou použita lana délky 40 a 50 m. Pomocí expanzivních nýtů se buduje mezikotvení, aby odpadlo dlouhé čekání na slanění každého speleologa, tak běžné při užití jediného navázaného kusu lana. Vertikála takto vystrojená může být slezena za necelou hodinu a vylezena za hodinu a

půl ; šestičlenné skupině by však díky mezikotvení trval výstup necelé tři hodiny. Při sestupu jsme první vertikálu rozčlenili do šesti úseků s použitím 240 m lana.

Je vcelku jasné, proč bylo nutné nahradit ještě před několika lety užívané staré systémy kovových lanových žebříků a podzemních táborů. Dnes dáváme přednost výstupu z propasti, přespání v základním táboře a další den rychlému sestupu do téhož místa, aby odpadl transport materiálu nutného k dlouhodobému pobytu v podzemí. Propast musí mít hloubku více než 600 m nebo dlouhé horizontální úseky, aby bylo třeba plánovat podzemní bivaky.

K sestupu a výstupu po 9mm laně užíváme jumary a xylofony, což umožňuje i malé skupině zdolat libovolnou propast. Oproti staré technice je každý speleolog již soběstačný. Přirozeně, že se dnes vyžaduje přísnější osobní příprava, co se týče materiálu i fyzické zdatnosti.

Vraťme se však k našemu sestupu. Začal v 10,30 hod. ze skalní římsy 10 m pod okrajem propasti. Nelze zde užít přírodní kotvení, a proto zatloukáme dva nýty. Kdo vidí tyto malé válečky, 3 cm dlouhé, pomyslí si, že jen blázen by se pověsil na něco takového. Každý z nich však unese 1.000 kg. V 11 hodin dosahujeme v

hloubce 80 m malé ukloněné plošinky a v poledne v hloubce 140 m trhliny ve stěně, která dovoluje krátký odpočinek... pouze pro jednu osobu. Posledních 80 m je převislých, což vyžaduje k upevnění posledního nýtu určité akrobatické kousky. Jeden po druhém sestupujeme s transportovaným materiálem a ve 3 hodiny odpoledne se všichni shromažďujeme ke krátké přestávce u několika stromů v hloubce 220 m. Mezi řečí prolínají drsné vtipy, tak obvyklé při podobných sestupech. Využíváme pauzy ke sněžení naší "dávky K", čímž rozumíme klasikou konzervu sice pochybného obsahu, ovšem v dané chvíli ničím nenahraditelnou. Vše se daří velmi dobře. Předpokládáme, že již nebude potřeba více lan, a že pouze sestoupíme mezi stromy až k předpokládané podzemní říčce, ale k našemu překvapení neujdeme ani 15 m a přímo před námi se objevuje ústí nové vertikály. Co se shora jevílo jako mírná stráň porostlá pralesem, bylo ve skutečnosti příkrým svahem s gigantickými horninovými bloky, který začínal pod 52 metrovým vertikálním stupněm. Rozmotáváme lana a znovu je nutné použít nýt. Hornina je špatná a zničíme nástavec pro vrtání otvoru na nýt. Máme náhradní, ale ... na povrchu. Navíc je již pozdě, a proto se rozhodujeme zastavit průzkum na tomto místě, nechat zde natransportovaný materiál a vystoupit nahoru. Výstup na jumarech je rychlý, neboť neneseme zátěž a za soumraku již v táboře vybíráme z menu dnešní večeři. Výběr v naší mezinárodní kuchyni jde od exotických kudrnatých Jorisových vlasů až k domorodým špagetám s ďáblíkem. Noc je svěží, nebe plné hvězd a úplné ticho je rušeno jen vzdáleným hukotem vodopádu.

Středa 19.1. Jedna skupina (Wilmer, C.Galán, Joris a Igor) půjde na dno propasti Aonda, zatímco druhá skupina (Nola a A.Galán) prozkoumá Severní propast (Sima Norte) a okraj mesety.

S výbavou pro osazování nýtů a tentokrát i s náhradním nástavcem se časně zrána začíná sestup. Během něho je rozmístěno dalších 90 m lana, aby se posílily úseky, v nichž dochází k odírání lana o skálu. V 10 hodin stojíme na místě, kterého jsme včera dosáhli. Rychle je slezena 52metrová vertikála, na níž používáme 60 m lana a dva nýty. Zbývá nám ještě 110 m lan pro případ dodatečných potíží, jež by se mohly vyskytnout.

Po překonání kóty -280m se průrva

Výřez z družicového snímku - v záběru je AUYANTEPUY (jak se podaří re-produkce nevíme, protože podkladem je vlastně xerokopi snímku)

rozšiřuje. Sestupujeme po suti, abychom se vyhlí velkým mokrým a kluzkým blokům. Ocítáme se v široké zalesněné pánvi ve středu deprese a scházíme dále, sledující severní stěnu až ke kótě -345m, nad níž asi 15 m vysoko vytéká z chodby ve stěně poměrně vydatný vodopád. Využíváho jako zdroje vody. Zmíněná chodba může být zajímavá, ale svislá stěna je porostlá mechy a řasami a pro volné lezení je příliš kluzká. Navíc, nejdříve musíme dokončit průzkum dna. Pokračujeme vyschlým řečištěm až ke kanálům ucpaným skalními bloky. Je to nejnížší místo propasti, kóta -362 m. Vývěr ze stěny tepuy leží jen o něco málo níže a nepříliš daleko, průchodné propojení však nenacházíme. Celé dno je již prozkoumáno včetně dvou malých propastí mezi bloky, ale ani v nich se přes zával nedá sestoupit hlouběji, než leží nejnížší bod.

Jakmile jsme vyloučili možnost propojení s vnější stěnou, děláme v 1 hodinu odpoledne přestávku, abychom se najedli. Poté začínáme s mapováním. Přebujelá vegetace překáží při naší činnosti, ale trpělivě zaměřujeme propast.

Ve vodopádu u kóty -345 m se chvíli zdržujeme, abychom se vykouпали, což lze omluvit vzhledem k úmyslu spojit koupel s pokusem o výstup k chodbě. Pak pokračujeme v mapování.

Výstup z propastí obohacený o mapování a odstrojování byl zdoluhavý. V 18,00 hod. začínáme obtěžkáni značným nákladem výstup velké 210 metrové vertikály. Doprovází nás několik jeskynních ptáků gvacharů, kteří poleťují kolem. Ve 20,00 hod. máme vylezeno 100 m. Uprostřed stěny, na jednom nýtu se skuteční krátká porada. Pokud bychom chtěli odstrojit celou propast ještě dnes, potřebovali bychom i vzhledem k dosavadnímu nákladu o 4 až 5 hodin více času. Nám však nejde o překonání rychlostního rekordu, a proto volíme raději výstup s částí materiálu. Zbytek dokončíme zítra.

Čtvrtek 20.1. Trávíme den odstrojováním horní poloviny stěny. A. Galán a Nolla sestupují do -120 m, Joris do -80m a za pomoci zbytku na povrchu vytahují lana. Využívají také nuceného sestupu k fotografování. V poledne je vše hotovo.

Po jídle se provádí podrobný průzkum okolí Severní propasti. Je usnadněn odkrytými stezkami ze včerejška. V tomto území je nutno obcházet nebo

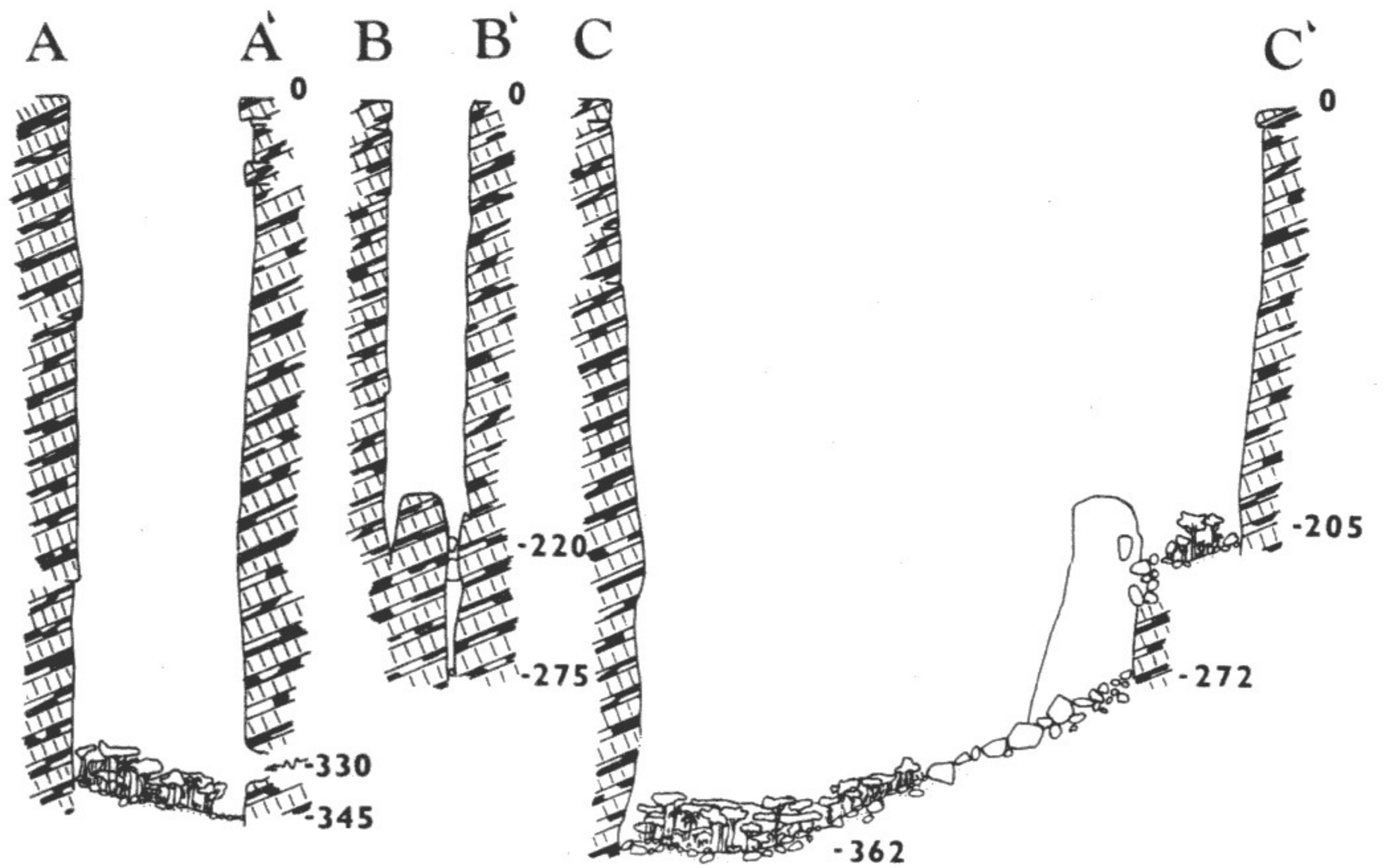
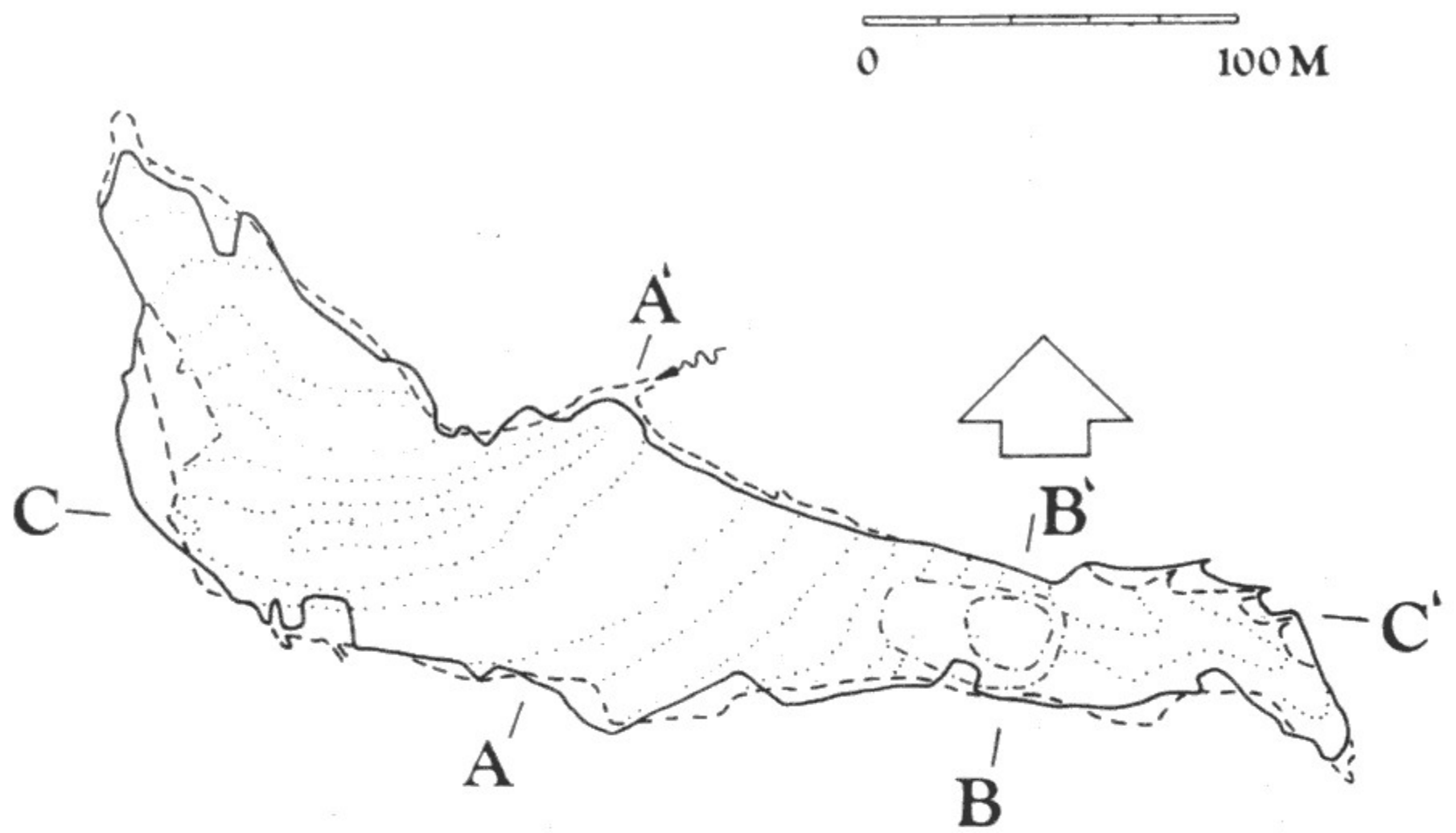
přeskakovat bludiště trhlin. Severní propast je hluboká 200 m a drenuje vody ke dnu Aondy, která leží blízko u ní. Na západ od Severní propasti, velmi blízko u vnější stěny, by mohla být další propast, ale k jejímu dosažení je třeba překonat dost hluboký kaňon. Necháváme tento úkol na zítřek.

Pátek 21.1. Jedna skupina (Wilmer, Igor a A. Galán) pokračovala v exploraci z předešlého dne a prozkoumala celý západní úsek. Přístup k vodopádu vytékajícímu ze stěny stolové hory však nenašla.

Druhá skupina (Joris, Holla a C. Galán) se věnovala průzkumu oblasti kaňonů a propastí na východě, rovněž značně členité. Asi v 10 hodin, po obejití jedné propasti, zjišťujeme další, větší a širší, kam se chystáme sestoupit. Slačujeme dvě vertikály, které mají dohromady 60 m a pak další mezi bloky, hlubokou 8 m. Sestup složitě pokračuje mezi velkými bloky a vegetací až ke kótě -92 m, která se shora jevila jako dno propasti. Avšak pod toto falešné dno pokračují dvě široké vertikály o 100 metrové hloubce. Poprvé od začátku expedice musíme použít vlastních světelných zdrojů. Při zpáteční cestě provádíme mapování a v jednu hodinu odpoledne jsme již opět na povrchu. Je dost brzy, a proto pokračujeme ve výzkumu. Nedaleko od slezene propasti objevujeme dvě další s denivelací přes 100 m. V jedné z nich je nádherný vodopád. Po provedení různých měření se dostáváme až k úpatí 150 metrové skalní stěny vyšší části Auyantepuy, z níž padá mohutný vodopád.

Sobota 22.1. Den byl zasvěcen shromažďování nejrozličnějších údajů o náhorní plošině a k dokončení topografických měření povrchu a komplexu trhlin i kaňonů, které propojují Východní propastí s hydrologickým systémem Aondy.

Neděle 23.1. Nebe pokrývají hustá mračna. V 10 hodin, využívaje mezery v mracích, přilétá vrtulník a přistává. S pilotem letí také Pedro Vegue. Rychle končíme balení zavazadel a během tří krátkých letů se přesouváme nad vyšší část Auyantepuy, kde je nebe jasnější. Odtud klesáme nad Ostrov orchidejí, ležící na soutoku řek Carrao a Aonda. V pravé poledne přistáváme v Canaimě. Po koupeli a jídle stíháme odpolední letadlo do Maiquetie."

+ + +

Takto tedy probíhala expedice s objevem nejhlubší venezuelské propasti. Od r. 1983 výzkumy prováděné Venezuelskou speleologickou společností ve "Ztraceném světě" výrazně postoupily. Z nejúspěšnějších jmenujme dvánáctidenní expedici na tepuy Aguapira u hranice s Brazílií v lednu 1985 [8]. K dopravě byl tradičně použit vrtulník. Byly objeveny dva megazávrtky s profilem písmene U (větší z nich 700m dlouhý, 150m široký a 100m hluboký), dvě propasti -118 m a -107 m s největší kolonií jeskynních ptáků gva-charů (*Steatornis caripensis*) ve Venezuele (10.000 exemplářů) a nové jeskyně, z nichž v nejdelší bylo naměřeno 680m rozvětvených chodeb s podzemními toky v různých úrovních. Během lednové expedice letošního roku (1986) přistál vrtulník s venezuelskými speleology opět na Auyantepuy. Během 8 denní průzkumné práce došlo k objevu druhé nejhlubší propasti Venezuely Simy Auyantepuy Norte, 320m hluboké. Výprava se v závěru přesunula opět k propasti Aondě, v jejímž hydrologickém systému objevila další 4 propasti o hloubkách 120, 168, 290 a 295m. Z vrtulníku byly vytypovány další nadějně lokality v dosud nezkoumaném terénu Auyantepuy ...

Objevy Venezuelské speleologické společnosti jsou bezesporu největším úspěchem světové speleologie v posledních letech. Obrovský je zejména jejich teoretický význam. A nám nezbyvá, než začátkem každého roku, až budeme mrznout na svých lokalitách, vzpomenout si aspoň na chvíli na kolegy ve vzdálené jihoamerické zemi. Tou dobou budou určitě obhlížet z vrtulníku novou propast v kvarcitech, do níž sestoupí, aby odkryli další ze zázraků přírody.

Nejhlubší propasti v kvarcitech skupiny Roraima

(doplňný stav k dubnu 1986[8,9])

1. Sima Aonda. Guayana	-362 m
2. Sima Auyantepuy Norte. Guayana	-320 m
3. Sima Mayor. Sarisariñama. Guayana	-314 m
4. Sima Aonda Este. Guayana	-295 m
5. Sima Aonda Sur. Guayana	-290 m
6. Sima Yuruaní tepuy 1 Guayana	-252 m

7. Sima Menor. Sarisariñama Guayana	-248 m
8. Sima de la Lluvia. Sarisariñama Guayana	-202 m

Použitá literatura:

- [1] CIGNA A.A.(1978): A Classification of Karstic Phenomena.- International Journal of Speleology 10/1.
- [2] GALÁN C.(1982): Notas sobre la morfología de la Cueva Autana y algunos comentarios generales sobre las formas pseudocársicas desarrolladas en cuarcitas del grupo Roraima, Guayana venezolana Boletín SVE, 10/19/: 115-128. Caracas.
- [3] GALÁN C.(1983): Sima Aonda. 24p. SVE, EDELCA, Caracas.
- [4] GALÁN C.(1983): Bo. 8 Sima Aonda. Catastro espeleológico nacional, Boletín SVE, 20:43-45. Caracas.
- [5] GALÁN C.(1983): Expedición a la Sima Aonda. - Boletín SVE, 20:99-103, Caracas.
- [6] GALÁN C.(1983): Expediciones efectuadas por la SVE (1978-1983). - Boletín SVE, 20:91-93, Caracas.
- [7] GALÁN C. et al. (1984): La protección de la Cuenca del Río Caroni. 52p, EDELCA, Caracas.
- [8] GALÁN C.(1986): Venezuela. Exploraciones efectuadas por la Sociedad Venezolana de Espeleología (SVE). - MS, závěrečná zpráva, Caracas.
- [9] GALÁN C.(1986): Informe General de la Expedición al tepuy Yuruaní. SVE. 23 a 30 de Marzo de 1986. MS, závěrečná zpráva, Caracas.
- [10] URBANI F.(1977): Nuevos comentarios sobre estudios realizados en las formas cársicas de las cuarcitas del Grupo Roraima. - Boletín SVE 8/15/:71-77, Caracas.
- [11] ZAWIDZKI P., URBANI F., KOISAR B (1976): Preliminary notes on the geology of the Sarisariñama plateau, Venezuela, and the origin of its caves. - Boletín SVE, 7/13/:29-37. Caracas.

Pozn.redakce: Lanová přemostění - 2. část, navazující na článek ve Stalagmitu 1986 / 2-3 zařadíme do nejbližšího čísla ihned poté, co nám jej do redakce Tonda Zelenka dodá.

TAJEMSTVÍ JEDOVNICKÉHO POTOKA

S P O J E N Í B Ý Č Í S K Á L Y A R U D I C K É H O P R O P A D Á N Í

Po důležitých objevech z konce roku 1984 a 5. ledna 1985 jsme zahájili intenzivní přípravy na řešení dvou úkolů. Zhotovení mapy Proplavané skály a překonání koncového sifonu, o kterém jsme předpokládali, že je to Srbský sifon, kterým končí Rudické propadání. Po zhodnocení charakteru Sifonu potápěčů ustoupili kolegové ze skupiny ADAST od původně zamýšleného čerpacího pokusu, protože po odčerpání vody hrozilo nebezpečí sesuvu svahů Jezera potápěčů.

Přestože byly velmi příznivé vodní podmínky, nemohli jsme zamýšlenou akci realizovat hned. Především bylo třeba s využitím znalosti průběhu sifonu položit novou vodící šňůru a nainstalovat telefonní vedení mezi Prolomenou a Proplavanou skálou. Jeskyňáři z Býčí skály slíbili, že do doby akce, jejíž termín byl stanoven na 2. a 3. února prodlouží telefonní vedení tak, aby bylo možné spojení se základnou před jeskyní. Kromě toho jsme potřebovali vyrobit větší počet vodotěsných kontejnerů pro dopravu potřebného materiálu přes sifon.

Přípravy se rozeběhly na plné obrátky. V noci, den před jeskyňářským plemem, jsme přes Sifon potápěčů úspěšně natáhli a upevnili vodící šňůru. Po zaměření jejího směru jsme souběžně s ní položili telefonní kabel. Vše bylo připraveno. Ve středu 30. ledna jsme odzkoušeli kontejnery a ve čtvrtek jsme se sešli v klubu, abychom do kontejnerů připravili potřebný materiál. Počasí nás však tentokrát zradilo. Rtuť teploměru zůstávala neúprosně nad nulou. Přesto jsme pokračovali v přípravách.

V pátek v noci dopravila transportní skupina k Sifonu potápěčů potřebný materiál. Potápěči měli přijet až ráno. V devěthodin večer bylo stále ještě šest nad nulou. Snih se rozpouštěl neuvěřitelnou rychlostí.

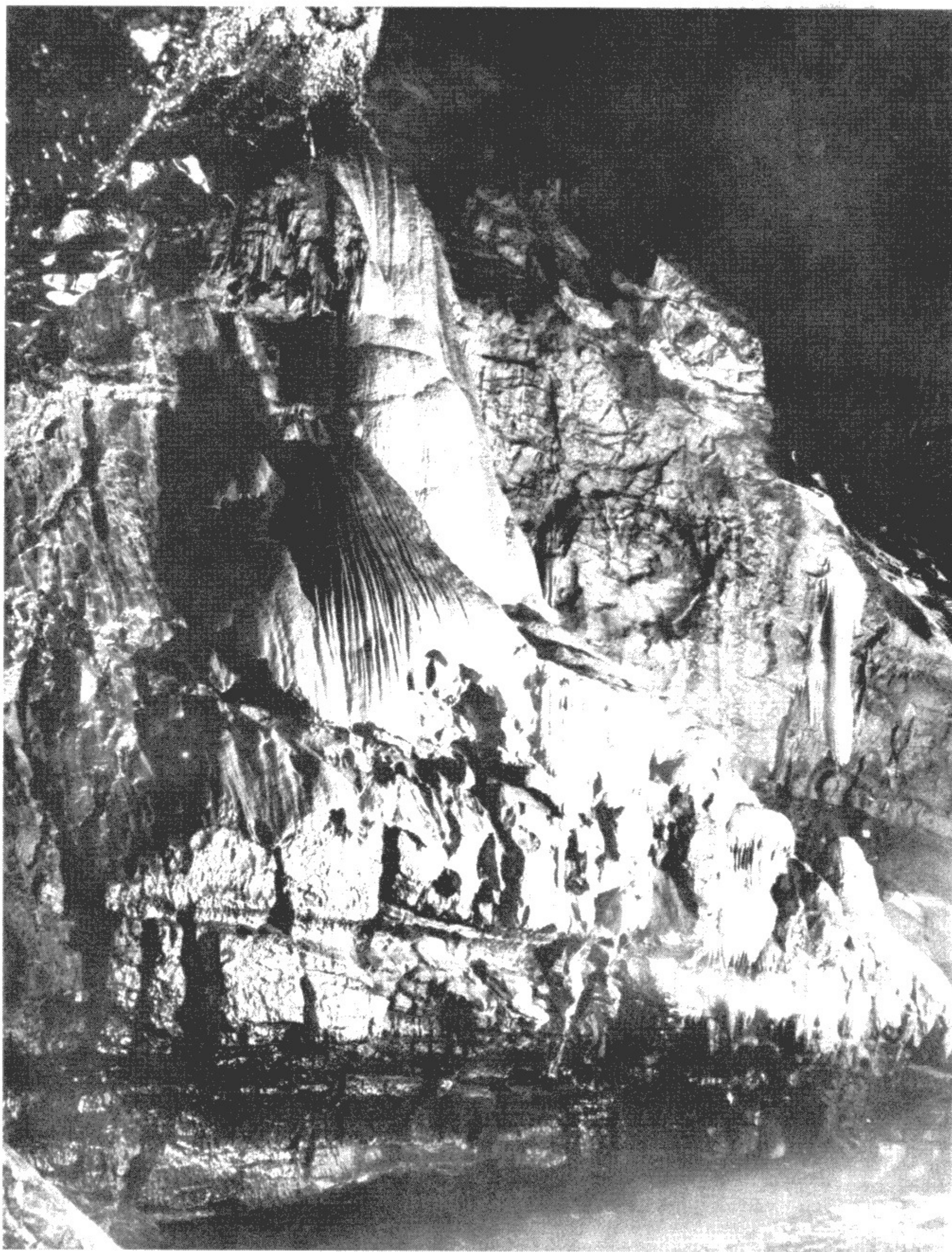
V sobotu ráno jsme se sešli na Býčí skále. Situace ještě nebyla kritická. Skupina, která sledovala stav vody před Rudickým propadáním hlásila, že voda začala ráno mírně klesat. Odešli jsme k sifonu, abychom zhodnotili situaci na místě. Průtok vody

se ještě příliš nezvýšil. Voda však tekla špinavá a neustále stoupala. V užších místech se hladina zvedala o čtyři centimetry za hodinu. Nikomu se do vody moc nechtělo, ale nikdo také nechtěl říci jako první: "Balíme to". Při pohledu na hromadu připraveného materiálu to nebylo nijak lehké. Nakonec, po poslední krátké poradě, vyslovil rozhodnutí vedoucí akce: "Průzkum se prozatím odkládá, začněte se zpětným transportem materiálu."

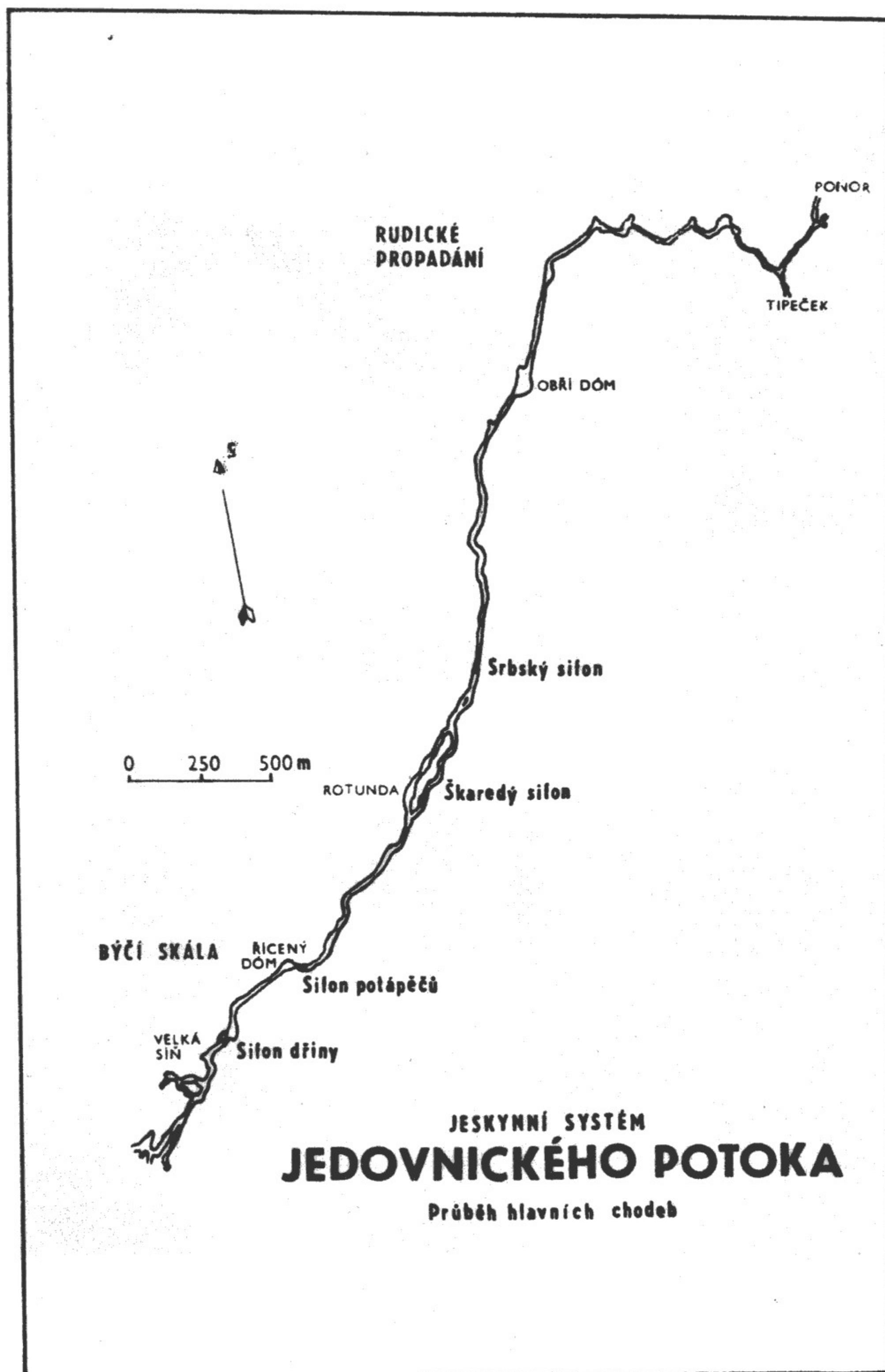
Několik nás zůstalo na základně ADASTU. Sledovali jsme průběh povodně, která kulminovala kolem půlnoci. Ráno poletovaly ve vzduchu opět sněhové vločky a pod nohama nám křupaly zbytky umrzlého sněhu. Nezbyvalo než doufat, že mají meteorologové pravdu, a že příští dva týdny bude opět mrznout. Další termín byl předběžně stanoven na 16. a 17. února.

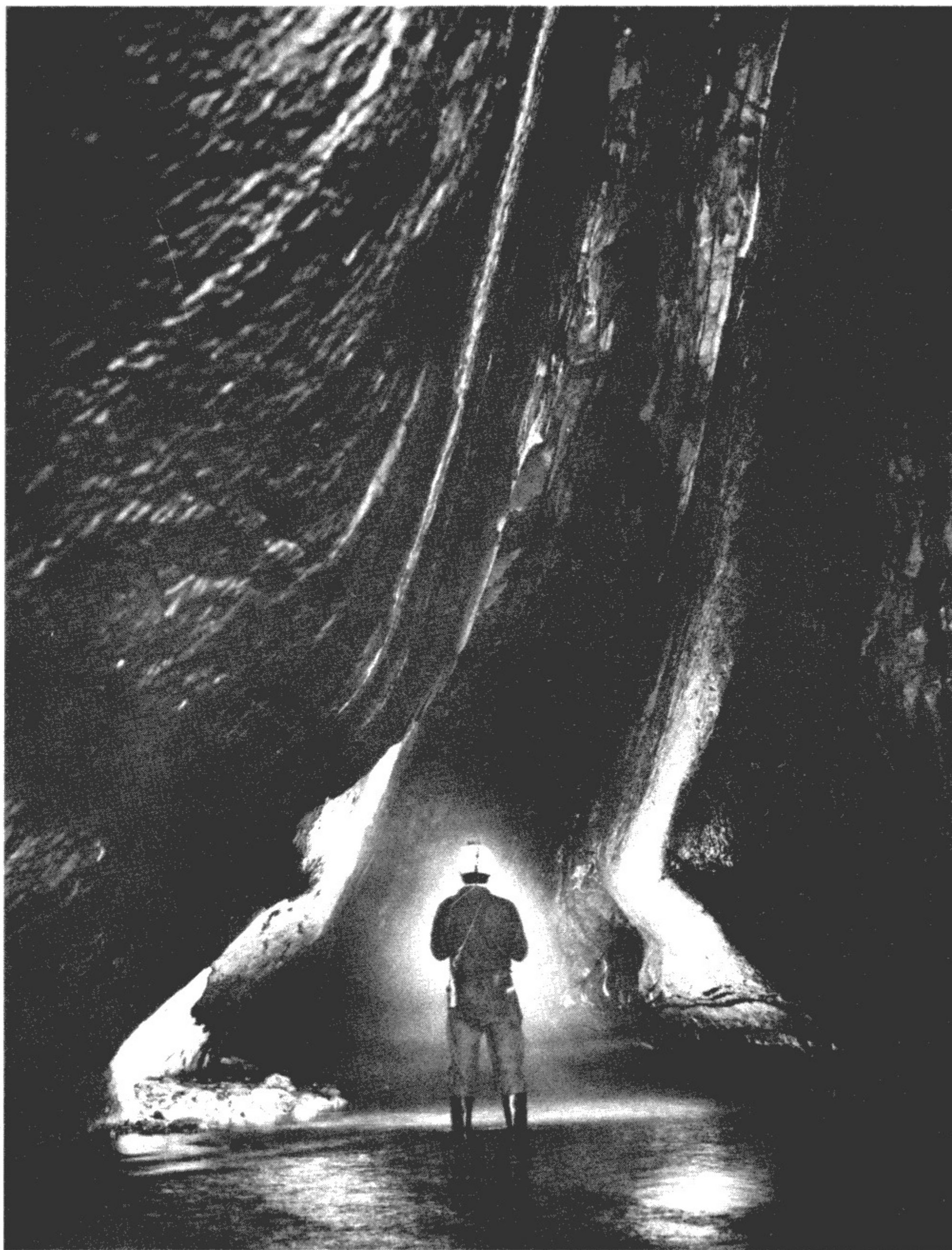
Přípravy nebyly tentokrát tak složité. V kontejnerech bylo třeba vyměnit pouze potraviny. Transport v jeskyni byl zjednodušen o to, že jsme nemuseli přepravovat lahve, které jsme nechali v domě před sifonem. Byly uloženy dostatečně vysoko, aby se k nim nedostala voda. Potápěči se rozdělili do tří skupin. První proplavala sifon s částí materiálu a potom zabezpečovala transport materiálu od sifonu do místa podzemního tábora. Druhá skupina dopravovala materiál pod vodou přes sifon. Ve třetí skupině byli potápěči pouze dva. Jejich úkolem bylo překonání koncového sifonu v Proplavané skále. Plavali přes Sifon potápěčů jako poslední. Největší nepříjemností, se kterou se museli potápěči vyrovnat, byla teplota. Po povodni zůstal ještě stále mírně zvýšený průtok. Teplota vody poklesla na čtyři stupně a v důsledku toho se značně ochladil i vzduch v chodbách protékaných vodou. Nejvíce byli prochlazeni ti, kteří zajišťovali transport ve vodě, ale vydrželi. Organizaci transportu usnadnil telefon.

Za tři hodiny byli všichni potápěči i s materiálem v táboře, za úžinou ÚPBK (Úžina předběžného konce), jak byl pojmenován polosifon za Dómem po-

Proplavaná skála. Největší krápník této části jeskyně asi 8 metrů vysoký je v blízkosti Tábora. FOTO: Michal Piškula

Proplavaná skála - Gotická chodba. FOTO: Michal Piškula

tápěčů. Sedm účastníků se rozdělilo nejdříve do dvou skupin. Dva potápěči a dva pomocníci vyrazili směrem k **Srbskému sifonu**. Zbývající trojice zahájila mapování. Měřili jsme pomocí pásma a závěsného kompasu. Všichni napjatě očekávali výsledek průzkumu koncového sifonu. Dvojice potápěčů k němu bez problému dorazila a Martin Mičán ihned zahájil sestup.

Při prvním vynoření se dostal do rozměrné prostory, jejíž dno tvořilo jezero. Snadno našel další pokračování a pohodlně se dostal přes další sifon. Nápis na stěně, který zde našel, hovořil jasně: dostal se do **Velikonočních jeskyní v Rudickém propadání**. Na bubnu byla odvinuta vodící šňůra po značku 55 metrů.

Po tomto vynikajícím úspěchu se vrátil průzkumný tým do tábora, kde jeho členy čekaly další úkoly. Jedna dvojice měla za úkol průzkum odboček a komínů, druhá dvojice fotografovala a zbytek pokračoval v mapování. S fotografováním byly problémy. Řada úseků jeskynních chodeb byla po několika průchodech potápěčů silně zamlžena. V některých místech tak, že mlha dokonce ztěžovala chůzi.

První z hlavních úkolů byl splněn rychleji, než jsme čekali. Práce na druhém šla sice také od ruky, ale zmapování více než jednoho a půl kilometru chodeb si vyžádalo svůj čas. Okolo půlnoci se na lidech začala projevovat únava. Zejména při pobytu v **Povodňové chodbě**, kde bylo podstatně tepleji. Stačilo se na chvíli posadit, a již na člověka dotíral spánek. V pět hodin ráno fixoval Pavel Otrás bod polygonu nad **Srbským sifonem**. Druhý nejdůležitější úkol byl splněn a mohli jsme zahájit přípravu k návratu.

Ohřívali jsme jídlo na zkomírajících propan-butanových vařičích, kterým nevyhovovala nízká teplota a začali jsme třídit materiál. Bylo jasné, že nejsme schopni zajistit transport zpět, tak jako při budování tábora. Únava již udělala své. Rozhodovali jsme se, co do kontejnerů, co se může namočit, s čím se můžeme případně rozloučit, a co můžeme ponechat jako zásoby do příští akce. Vzhledem k tomu, že jarní tání mohlo přijít kdykoli, nemohl nikdo říci, kdy se nám podaří vrátit.

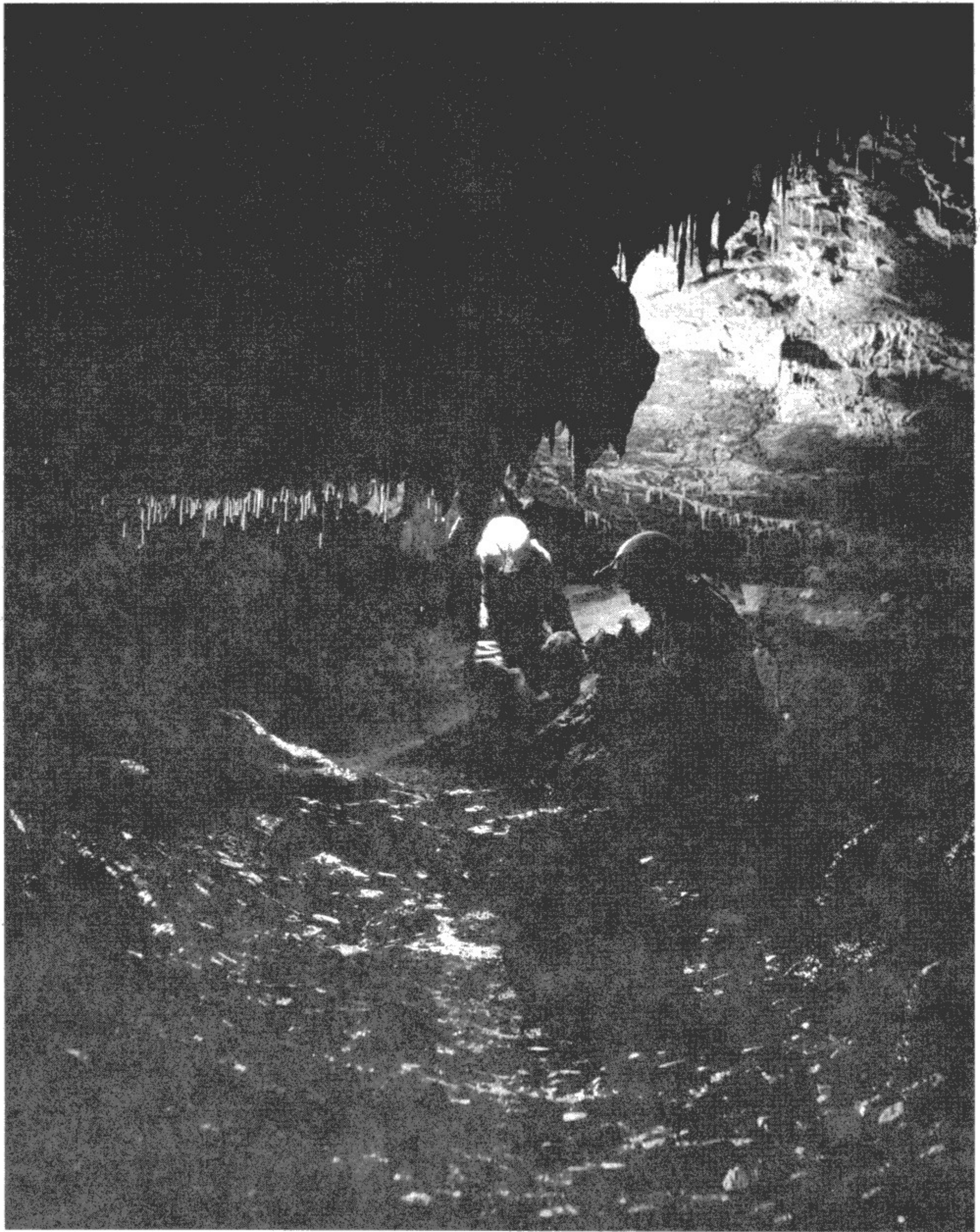
Nakonec jsme nabalili transportní vaky, oblékli se do potápěčských obleků a v neděli v sedm hodin ráno se první potápěč vynořil zpět v **Proplomené skále**. Po deváté hodině byli

všichni bezpečně zpět. Někteří měli za sebou více než kilometr uplavaný pod vodou.

Byli jsme opravdu unaveni. Akce trvala déle než dvacetčtyři hodin. Výsledek však stál za to. Podařilo se splnit sen mnoha generací jeskyňářů. Spojili jsme v jeden celek dva hlavní jeskynní systémy střední části **Moravského krasu**. Po nakreslení map a připočtení do té doby známých částí jsme dostali délku 12,3 km. Celý systém tak vstoupil na třetí místo v žebříčku nejdelších československých jeskyní.

Propojením obou systémů a zhotovením první dokumentace průzkumy pocho-pitelně nekončily. Jeskyňáři z **Býčí skály** vypracovali na základě měření potápěčů projekt na zpřístupnění **Proplavané skály**. Ještě naž však bude realizován, budou potápěči z **Labyrintu** provádět řadu měření a pozorování v doposud uzavřené části systému. Postup těchto prací bude záležet především na vodních podmínkách. Proto je obtížné stanovit předem jejich přesný průběh. Výsledky však nepochybně přispějí k hlubšímu poznání jeskynního systému utvářeného na podzemním toku **Jedovnického potoka**.

Ing Michal Piškula
 ZO ČSS 6 - 09

Jedna z nejotrěsnějších tragédií jeskynního potápění v posledních letech se odehrála koncem r. 1984 v Sterkfonteinských jeskyních v Transvaalu v Jižní Africe. Vzhledem k tomu, že obvykle nemáme informace o speleologické činnosti v této části světa a především proto, že popis neúspěšné patrací akce může být užitečný i v našich podmínkách, přinášíme obsáhlejší výtah ze zahraničního článku.

Sterkfonteinské jeskyně se skládají z komplexu 3 jeskyní, které nejsou vzájemně spojeny, i když chodby dvou z nich - Lincolnovy a Turistické - probíhají částečně nad sebou. A právě v Turistické j. se 29.9.1984 při potápění v Hlavním jezeře ztratil svým dvěma společníkům Peter Verhulsel, a to aniž by za sebou zanechal vodící lanko. Oba jeho kolegové - potápěči se jej okamžitě pokoušeli pod vodou nalézt, ale marně. Ještě týž den započala patrací akce potápěčského týmu policie za spolupráce C.R.O.S.A. (Speleologická organizace, která prováděla průzkum této jeskyně). Pátrání bylo bezvýsledné, neboť ve vodě byla po několika ponořeních v důsledku zvířeného bahna nulová viditelnost.

V pondělí 1.10. se o nehodě dozvídají členové S.A.S.A. (speleologický klub, jehož byl P. Verhulsel i jeho otec členy). Vyslovují domněnku, že se pohřešovaný potápěč nemusel utopit, ale po vynoření v dosud neznámých partiích za jezerem nenalezl cestu zpět. Navrhují proto provést vyčerpání jezera. To je však pro velké technické problémy a předem nejistý výsledek zamítnuto. Současně je dán návrh na použití flokulentu - síranu hlinitého - za účelem vysrážení a usazení zvířeného kalu. I tento návrh je správou jeskyně odmítnut, a to s odvoláním na možné negativní účinky flokulentu na jeskynní prostředí. 2.10. proto

odebírají členové S.A.S.A. vzorky vody k laboratorním pokusům s flokulentem. Rovněž je policejním potápěčům, kteří nemají zkušenosti s potápěním v podzemních prostorech, ani k tomu odpovídající vybavení, nabízena spolupráce amatérských speleopotápěčů, z nichž někteří jezero částečně znají. Návrh je ze strany policie zamítnut s tím, že do skončení oficiální patrací akce nebudou nikomu jinému sestupy do jezera povoleny. Zamítnut byl i opakovaný návrh na užití flokulentu, a to přesto, že provedené laboratorní zkoušky již 3.10. prokázaly jeho účinnost a přitom neškodnost vůči lidem i fauně jeskyně. ■ Jediným důsledkem by bývalo bylo snížení pH vody ze 7,5 na 7. ■ Další akce policejního týmu pak pokračovaly v 5-7 denních intervalech, potřebných k obnovení viditelnosti ve vodě, až do 4.11., kdy bylo pátrání ze strany policie bez výsledku ukončeno. Pouze 28.10. jeden z policejních potápěčů pronikl z Hlavního jezera do volného prostoru nad hladinou, kde zpozoroval na stropě netopýra. Význam průniku však nebyl doceněn a speleologům byl oznámen až 4.11. při ukončení policejní akce.

Protože všechny návrhy na spolupráci amatérů byly správou jeskyně i policií odmítány, soustředili se členové S.A.S.A. na pátrání v nezatopených částech jeskyní. 4.10. provádějí orientační průzkum v Turistické j., ale po ujištění členů C.R.O.S.A., že jeskyně je velmi dobře známa a že v ní nejsou možnosti proniknutí do dalších prostor směrem za Hlavní jezero, zaměřují svou pozornost na sousední Lincolnovu j., kde se jim 8.10. podaří zjistit průvan v malém neprůlezném otvoru orientovaném potřebným směrem. 10.10. začínají průkop, ale po řadě hodin práce v obtížných podmínkách proniknou jen nepatrně kupředu. 14.10. se do Lincolnovy j. vrací, se speciálně

upraveným nářadím a rozšiřují úzký tunel, který míří šikmo dolů. Značně vyčerpání postoupí po celodenním úsilí jen o dva metry a situace se zdá být beznadějná. 21.10. se 2 členové opět vracejí do Lincolnovy j., přestože jsou přesvědčeni, že šance na úspěch je nepatrná. Po několika hodinách se jim přece jen podaří proniknout do nových prostor o délce asi 50 m, ale po Verhulselovi zde není ani stopy a není zde ani žádné jezero ani jiná možnost dalšího průniku.

Další skupinka S.A.S.A. téhož dne systematicky prohlíží Turistickou jeskyni se snahou přesvědčit se, zda tu přece jen nejsou neprozkoumané chodby vedoucí za severní stěnu Hlavního jezera. Po dvou hodinách průzkumu se takovou chodbu skutečně podaří objevit a do tváří jim vane silný průvan z neprůlezných úžin na jejím konci. Když si jdou pro nářadí potřebné k jejímu rozšíření, sdělí jim správa jeskyně, že v jeskyni, která je Národním památkem, se nesmějí provádět žádné výkopové práce... Tříčlenná skupinka však přesto ještě téhož dne postoupí asi o 11 metrů, kde jim cestu v chodbě zatarasí obrovský balvan. Při návratu z jeskyně diskutují o možnosti, že by pohřešovaný ještě mohl být naživu, ale většina je názoru, že i kdyby se neutopil, jistě by již zemřel vyčerpáním. Další neděli - 28.10. - se pokoušejí podkopat balvan, ale po celodenním úsilí ztratí balvan stabilitu a zavalí již téměř hotový průchod. Vyčerpaná skupina opouští jeskyni. Následující neděli 4.11. se dvěma speleology S.A.S.A. podaří kámen rozbít a proniknout do 300 m spletitého labyrintu úzkých šikmých chodbiček, které se protínají ve čtyřech výškových úrovních. Najdou zde více jak 10 sifonovitých jezírek. Na břehu jednoho z nich objevují nápis W1 a několik otisků v bahně na břehu, ale nic jiného.

10.11. pokračují v průzkumu a proniknou do dalších prostor. Při vchodu do jedné z chodbiček si všimnou stop, že před nimi tudy

již někdo lezl a dále pak nalézají otisk neoprénu v bahně. Pokračují plazivkou, ta však končí slepě. Vracejí se zpět, odbočují do jiné chodby a tu nejprve spatří rozbitou baterku a o několik metrů dále na zádech ležící tělo pohřešovaného. Později se zjistí, že P. Verhulsel zemřel na následky vyhladovění jen asi 10 dní před tím, než bylo jeho tělo objeveno...

Vedle mrtvého byl do hlíny vyrytý nápis, který věnoval své ženě a na stropě nad ním stopy opakovaných úderů tupým předmětem. Soudí se, že nešťastník slyšel kopání v Lincolnově j., která se nachází asi 17 m nad těmito prostorami, a snažil se svým záchrancům dát znamení... Jeho potápěčské vybavení bylo nalezeno poblíž, na břehu dalšího jezera. Hluboké rýhy na láhvi i ventilech prozrazovaly, že potápěč - zřejmě ve velké tísní - pronikl mimořádně úzkými prostorami. Protože kromě otisků u W1 a stop předcházejících nálezů těla, nebyly v nově objevené části jeskyně zpozorovány žádné další stopy, soudí se, že potápěč sem pronikl jezerem, u něhož byl nalezen.

Po vyproštění těla navršili speleologové S.A.S.A. na místě, kde P. Verhulsel zemřel, malý pomníček z kamenů. Při dalším průzkumu nově objevených partií byla postupně nalezena ještě 4 ||| spojení s dosud známou částí Turistické j., z toho 2 velmi snadno dostupná. Suchou cestou se dalo z turistického okruhu dospět k místu, kde byl nešťastník nalezen, za pouhých 15 minut...

Mimo to se již při prvním ponoření podařilo poměrně málo zkušenému ale vhodně vybavenému speleopotápěči snadno proniknout rozměrnou podvodní chodbou z Hlavního jezera do těchto partií. Nicméně pro četná úzká místa pod vodou se celou cestu zemřelého nepodařilo zrekonstruovat. Při rozboru chyb, ke kterým při pátrací akci došlo, vyslovují členové S.A.S.A. hluboké politování nad tím, že uvěřili, že Turistická j. je dobře prozkoumána. Pohřešovaný speleolog nesmí být považován za mrtvého, dokud není nalezeno tělo, nebo pro to nejsou skutečně pádné důvody.

Bulletin S.A.S.A. 26/85 - upravil m.a.k.

EXPEDIČNÍ JÍDELNÍČEK

Při několikaměsíční expedici do Nepálu jsme si vezli téměř všechno jídlo s sebou. Vycházeli jsme z reálných možností našeho trhu, to znamená bez použití specializovaných potravin. Výhoda tohoto postupu spočívá v možnosti nákupu potravin za československé peníze a v jejich nezávadnosti. Nevýhoda je v úzkém sortimentu a průměrné kvalitě. Po několikaměsíčním požívání konzerv se navíc dostavuje jakási alergie až přiotrávení konzervačními činidly. Potkali jsme celou řadu lidí, kteří se i v Indii živili jen z místních zdrojů. Je to možné, ale platí pravidlo: vyhýbat se masu a neznámé vodě.

Potkali jsme však i expedici, ze které si 10 lidí z 12ti přivezlo chronické doživotní poškození (játra, žaludek). Co tedy vézt s sebou na expedici a jak zacházet s potravinami ?!

■ **VODA.** Spolehlivé je vodu 20 minut převařovat. V tropech spotřebuje jeden člověk na pití 4-6 litrů vody denně, takže na převařování není ani čas, ani palivo. Může se používat buď keramický bakteriologický filtr, který je poměrně spolehlivý, anebo rovněž spolehlivý přípravek Pantocid - znáte jej z vojny. Pantocid ničí střevní mikroby, ale v dané situaci představuje menší zlo než paraziti. Ze západních prostředků je za nejlepší považován Micropur (NSR). Vodu na mytí lze dezinfikovat Sagenem. Hyper-

mangan používáme na omytí ovoce a zeleniny, ale nikdy ne na pití ! V tropech a horách více solíme, nebo používáme slané tablety, jejichž základem je obvykle chlorid draselný.

■ **ALKOHOL.** Je obvykle ze zdravotního hlediska vítaný. Pivo pro osvěžení vezeme pasterizované. Tvrdý alkohol zavaříme do plechovek a tím se vyhneme vážným problémům na mnohých hranicích a navíc se nic nerozbije. Osvědčila se nám i střídavě dávkovaná Alpa - mentol, dezinfikuje.

■ **CHLÉB.** Papírny vyrábějí pro armádu tzv. "protiplísňové obaly", jsou to archy světle zeleného papíru, který se podobá svačinovému a působí nedůvěryhodně. Přesto se nám za čtyři měsíce nezkazil ani jeden bochník a chleba se dal bez problémů jíst ještě po pěti měsících. Jednalo se o naprosto průměrný středočeský chléb. Tajemství úspěchu spočívá ve správném balení. Chléb se odebírá rovnou z pece a horký se bere do sterilizovaných rukavic. Zabalí se důkladně do papíru a vsune do igelitového sáčku, ze kterého se vyfoukne vzduch a zaváže se. Bez mnoha potravin bychom se na expedici obešli, ale bez chleba ne - zvláště nemocní jej oceňovali.

■ **BRAMBORY, ČESNEK, CIBULE.** Považovali jsme je rovněž za nezbytné a snědlo se jich neobvyklé množství. Brambory jsme vařili nakrájené na kostičky, aby byly dříve hotové. Cibule se jedla neustále.

■ **KONZERVY.** Expedice se dělí na polévkové, vložkové, rýžové, konzervové apod. Podle toho volíme druhy a množství konzerv. Správně volíme počet velkých konzerv pro společné používání a malých (rybičky, paštika) pro individuální túry. Pro rychlou přípravu používáme hotová jídla v konzervě, jinak čistě masové konzervy. Dobré jsou maďarské a čínské konzervy. U konzerv kontrolujeme záruční lhůtu. Řadě konzerv se zdálky vyhneme (slepice). Každá konzerva se přejí.

■ **PŘÍLOHY.** Samozřejmě jsou těstoviny, rýže, případně fazole v konzervě, krupky, trochu hrachu, ovesné vločky, apod. Bereme raději trochu více - přílohy jsou levné a objemově vydatné. Nejčastěji používanými přílohami byly brambory, rýže a knedlíky, které se nám velmi osvědčily.

■ **TUKY** byly jedinou speciálně připravenou potravinou pro expedici. Přestože se velice osvědčily, v další expedici se pravděpodobně spokojíme se sádlem a olejem na vaření. Chleba s tukem a cibulí byl snad nejčastějším jídlem členů expedice.

■ **KONZERVOVANÁ ZELENINA.** Byli jsme odkázáni pouze na kovové (ne ve skle) konzervy, proto jsme vystačili se zelím, paprikou a květákem. Doporučujeme zvláště zelí a okurky, urodí-li se.

■ **KÁVA A SLADKOSTI, ČAJ.** Jsou jediným přepychem jinak skromného jídelníčku. Vezli jsme s sebou dobrý čaj, kávu a mlýnek na kávu a zjistili jsme, že o čaji (kávě) a chlebu vydržíme dlouhé dny. Používali jsme i bylinkový čaj.

■ Pro stanovení složení jídelníčku je možný i teoretický přístup, který počítá s denním průměrem 3.500 cal. na osobu. S klesajícím výkonem ve vyšších nadmořských výškách se snižuje i spotřeba energie. Ve 3.000 m potřebujeme 3.600 cal/den, ale v 6.000 m jen asi 2.200 cal/den. Obecně uvažujeme:

pro nízkou aktivitu 2.500 cal (po-
byt v autě),
střední aktivitu 3.500 cal
(exkurze),
vysokou aktivitu 4.500 cal
(průzkum).

Petr Rybář nám sestavil návrh jídelníčku počítaný na 100 dnů a 7 účastníků.

Přibližný rozpis spotřeby konkrétních druhů potravin pro 700 denních dávek:

Polévky v sáčkách	150 sáčků=	12 kg
polévky v konzervě		20 kg
bujóny		2 kg
mléko sušené		10 kg
mléko kondenzované		20 kg
káva		3 kg
kakao, malcao, bikava, Sunar		10 kg
čaj		2 kg
vejce sušená		5 kg
sýr trvanlivý		30 kg
chléb trvanlivě balený	120 - 150	kg
Knäckebröt		5 kg
rýže předvařená		22 kg
brambor. kaše v prášku		15 kg
knedlíky, bramb.knedlíky v pr.		10 kg
těstoviny		20 kg
ovesné vločky		10 kg

sušenky, oplatky, perníky (sladké)	40 kg
palačinky, lívance v prášku	10 kg
slané crackery	5 kg
pudinky	4 kg
luštěniny (předvařené)	5 kg
Milupa	10 kg
cukr	45 kg
bonbony (tvrdé, karamely ap.)	15 kg
čokoláda (Student, pečť ap.)	10 kg
limonády v prášku (SAP aj.)	15 kg
med	3 kg
tuky a olej	22 kg
rybí konzervy	20 kg
hotová jídla v konzervě /cca 250 ks, (zčásti s přílohou) tj. =	120 kg
čistě maso v konzervě /cca 120 ks, tj. =	60 kg
uzenina čerstvá	15 kg
uzenina v konzervě včetně	
šunky	15 kg
paštiky	15 kg
špek, slanina	8 kg
zelenina čerstvá + brambory	70 kg
zelenina konzervovaná (okurky, papriky ap.)	40 kg
kompoty	80 kg
dětské přesnídávky	30 kg
ovoce sušené, kandované, ořechy,	
hrozinky cca	10 kg
džemy, marmelády, povidla	20 kg
sirupy	20 kg
džusy	25 kg
ocet	2 kg
sůl	5 kg
koření	1 kg

Závěr: Tento jídelníček se nám v podstatě osvědčil, i když od té doby nikdo z nás konzervy nejí. Dávky jsou spíš nadhodnoceny a nemá význam je dále zvyšovat. Všichni, až na jednoho hladového člena expedice, jsme zhubli o 7-18 kg. Uvedený jídelníček je pouze vodítkem, je nutné přihlížet k individuálním i kolektivním chutím. Stejně jako si někteří členové vezli cigarety pro osobní potřebu, jiní si zase vezli své osobní potraviny (čokoládu). Znovu důsledně varujeme před používáním neupravené vody (přesné informace podají ve Vinohradské nemocnici).

Václav Cílek
ZO ČSS 1-04

OD NAŠICH DOPISOVATELŮ

DALŠÍ LOKALITA V LOMU NOVÝ HOMOLÁK

Po Drdově jeskyni se v lomu Nový Homolák (okr. Beroun) objevila další jeskyně. Koncem dubna 1986 ji společně prozkoumali a zdokumentovali členové ZO ČSS 1-02 Tetín a 1-04 Zlatý Kůň.

Stejně jako Drdova jeskyně i tato je odsouzena k zániku, protože se nachází přímo v těženém prostoru. A jelikož již v době průzkumu jeskyně její vstupní částí procházely vrty pro odstřely, bylo nutno zachránit alespoň část výzdoby, která zde byla poměrně bohatá. A protože se to neobešlo bez důkladné pomoci kladiva, byla jeskyně nazvána Játka 86.

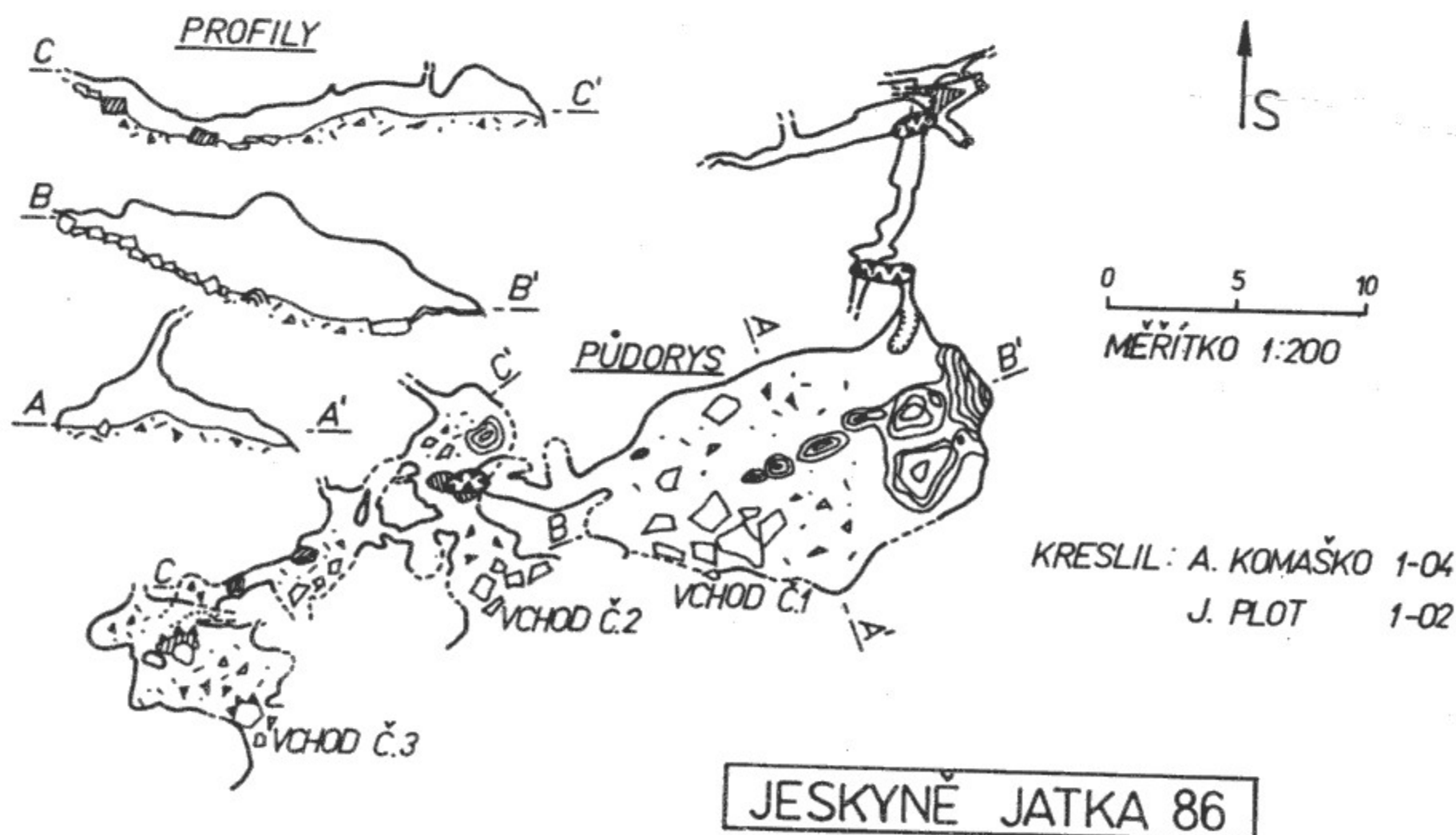
Jeskyně má 3 vchody, které jsou odkryty ve stěně 2. etáže lomu, ve výšce 4-7 m nade dnem této etáže. Vchody č. 1 a 2 jsou propojeny průlezně, prostory za vchodem 3 komunikují s ostatními částmi jeskyně neprůlezně.

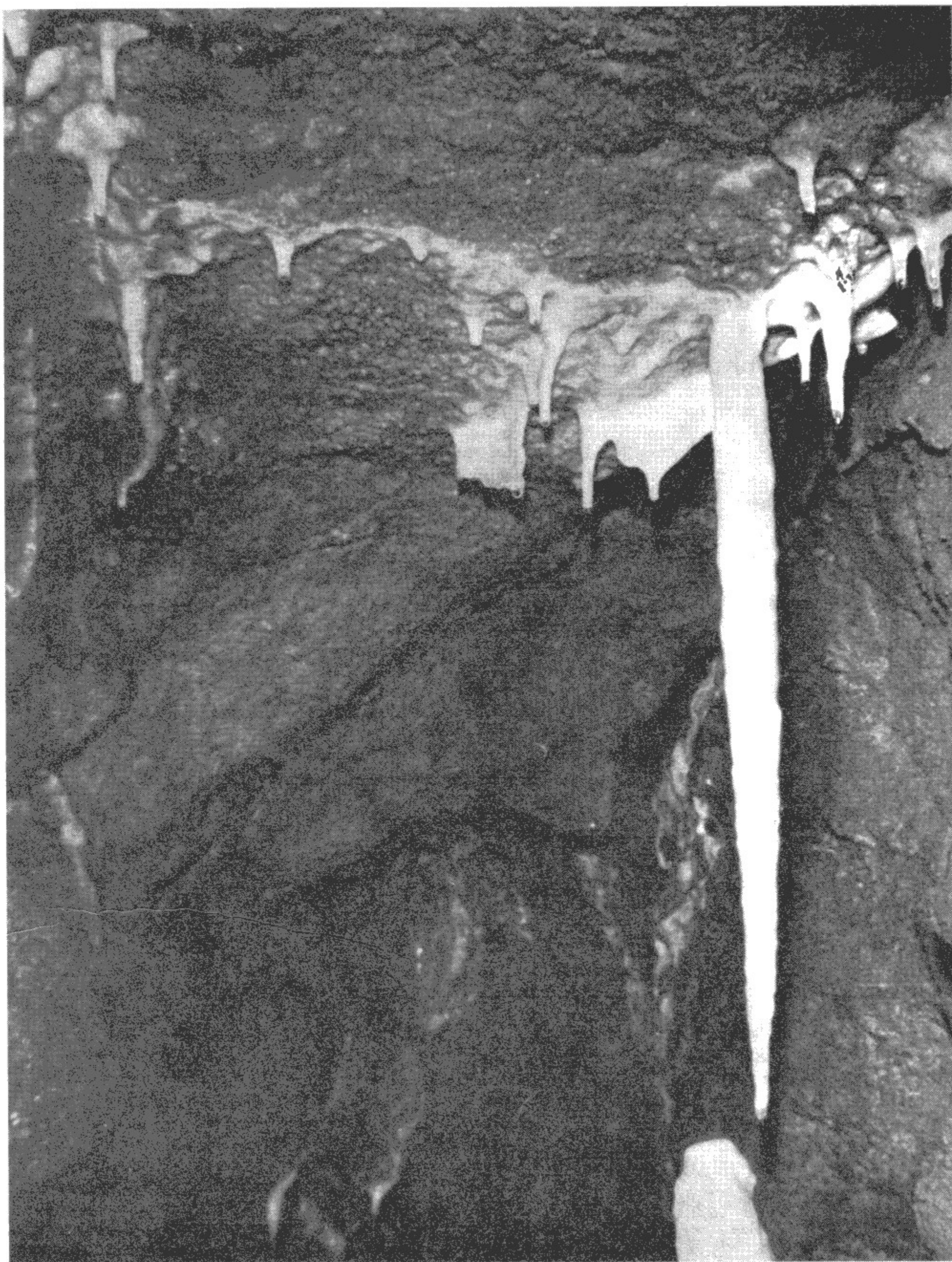
Lokalitu tvoří menší jeskynní systém o délce 78 m, vytvořený na výrazných puklinách převážně ve směru SVV-JZZ, které jsou křížovány puklinami ve směru S-J. Jeskyně je tvořena směrem ke dnu se rozšiřujícími chodbami až dómovitými prostorami. Největší prostorou jeskyně je dóm o délce 16 m, šířce 9 m a výšce 3,5 m. V jeho východní části je mladší pokračování, které je zahlobeno asi 3 m pod úroveň ostatních prostor. Tato část má charakter úzkých puklinových chodeb.

V celé jeskyni se vyskytuje krápníková výzdoba různých forem a stáří v poměrně velkém množství. V blízkosti vchodu č. 2 se na stěnách nacházejí vypreparované zkameněliny, převážně lilijice.

Sedimenty jsou jílovité a v převážné části jeskyně překryty kameny a skalními bloky z odstřelů. V JV části dómu je dno pokryto sintrovou vrstvou o síle přes 40 cm.

F. Muchna
ZO ČSS 1-02 Tetín

Výzdoba v závěru severní větve jeskyně Jatka 86 - FOTO L. Pecka

STOJÍ ZA VIDĚNÍ

Několik kilometrů od ostrova metamorfovaných vápenců s jeskyněmi u Týnčan na Sedlčansku stojí za vidění drobný důl, který produkoval křemen pro sklárny v Jablonci.

Vchod do vstupní štoly leží nad drobným odvalem, který uzavírá pastviny nad Krašovickým mlýnem (na silnici Krašovice - Petrovice u Sedlčan).

Vstupní štolou, jejíž výztuž je víceméně zborcená, vstoupíme do horního patra dolu. Dnes je přístupných celkem asi 300 m chodeb a dobývací komora o rozměru asi 15 x 5 m. Vstupní chodbou se ještě nedávno dalo pokračovat v přímém směru asi do 40 m dlouhé chodby, do níž ústí slepý komín na spodní patro dolu, asi 20 m hluboký. Projít se dalo i k druhé komoře, menší nežli výše popsaná, ale bohatší na nerostné nálezy. Chodba je zavalena materiálem ze sypů v levém boku chodby a až na povrch se projeví sesutí křemenné drtě vznikem propadu o hloubce cca 4 m.

Prakticky celý komplex chodeb je vyražen v pevném, sněhobílém křemeni - a to je skutečně pěkná podívaná! V četných dutinách v křemenné mase bylo možné nalézt krystaly křemene s množstvím jehlic turmalínu, popř. křišťály těmito jehlicemi prorostlé - návštěvy sběratelů minerálů však lokalitu dokonale vyplenily, dnes i nález drobných křišťálků s turmalinem lze označit za mimořádný.

Důl je situován na JZ svahu Radejské žíly, křemen zapadá do řady výskytů žilného a pegmatitového křemene při severním okraji granodioritu typu Čertovo břemeno a má charakter silně diferencovaného pegmatitu. Z r. 1915 pochází zpráva o obsahu až 6 g zlata na 1 tunu rubaniny, novodobý průzkum uvádí obsah 0,8 - 2,4 g/t z překopu druhého patra z polohy prokřemenělých kvarcitů. Zlato je vázáno na drobné křemenné žilky 0,1 - 1,0 cm mocné a na slabé pyritové impregnace v kvarcitu. Tolik z ložiskové zprávy.

Při návštěvě podzemí je třeba dbát větší opatrnosti v ústí vstupní štoly, které je již značně rozrušené. V okolí vchodu, v listnatém porostu, upoutají jistě pozornost výchozy křemenné žíly na povrch - je to neobvyklý pohled na spousty skalek tvořených čistým bílým křemenem.

V. Daněček
ZO ČSS 1 - 04

REINSTALOVANÁ EXPOZICE MORAVSKÉHO KRASU V OKRESNÍM MUZEU BLANSKO

Dne 5.6.1986 otevřelo Okresní muzeum v Blansku reinstalovanou expozici Moravský kras v historii výzkumu, ochrany a společenského využití.

Při přípravě expozice bylo přihlédnuto k prostorovým možnostem místnosti, která je současně využívána jako audiovizuální síň. Tomuto faktu byla přizpůsobena i obsahová náplň. Tématicky expozice prezentuje současné poznatky o Moravském krasu z oblasti ochrany přírody a výzkumu živé a neživé složky. Při reinstalaci spolupracovaly další organizace a to především Správa chráněné krajinné oblasti Moravský kras, Česká speleologická společnost a organizace Moravský kras Blansko.

Pracovníci Správy CHKO Moravský kras se podíleli na vypracování scénáře a stanovení celkové koncepce expozice. Tématicky zpracovali oblast ochrany přírody a to jak její živé, tak i neživé složky. Do vlastní realizace expozice se především zapojila Česká speleologická společnost. Výtvarné řešení expozice bylo provedeno ZO ČSS 6-12, na řemeslných pracích spolupracovaly ZO ČSS 6-10 a ZO ČSS 6-20.

Reinstalovaná expozice Moravského krasu byla slavnostně otevřena vernisáží spojenou se seminářem pro lektory OV SAK Blansko na téma "Životní prostředí Moravského krasu". Vlastní expozice je rozvržena na 8 panelů, které jsou doplněny trojrozměrným materiálem v pojízdných krychlich. Průvodním znakem je schématický obrys CHKO Moravský kras. Na prvním panelu jsou vyznačeny vchody významných jeskyní, rezervací a naučné stezky. Je zde uvedeno vymezení a členění Moravského krasu do tří částí. Na druhém panelu je citován zákon o ochraně přírody a úřední list o zřízení CHKO Moravský kras. Heslovitě je vyjádřen smysl a hlavní směry ochrany krasu i racionálního využívání jeho přírodních zdrojů. Další tři panely jsou věnovány fauně a flóře této oblasti, její ochraně a stupni ohrožení ve srovnání s celkovým stavem na území ČSR. Poslední dva panely jsou věnovány archeologickému výzkumu Moravského krasu. Prvý z nich přibližuje zvířata mladších čtvrtohor s lokalizací výskytu v jednotlivých jeskyních. Poslední panel je věnován méně známé jeskyni Koňská jáma, kde

byly objeveny stopy po osídlení. Nedílnou součástí expozice jsou exponáty přírodnin umístěné v pojízdných krychlích. Jedná se o ukázky vápenců a sedimentů z Moravského krasu, jeskynních výplní a archeologických nálezů.

Expozici tématicky doplňuje diafon "Bílá voda". Je prvním z připravovaného diaseriálu o nepřístupných jeskyních i živé přírodě Moravského krasu, na jehož realizaci se podílí ZO ČSS 6-17 a Správa CHKO Moravský kras.

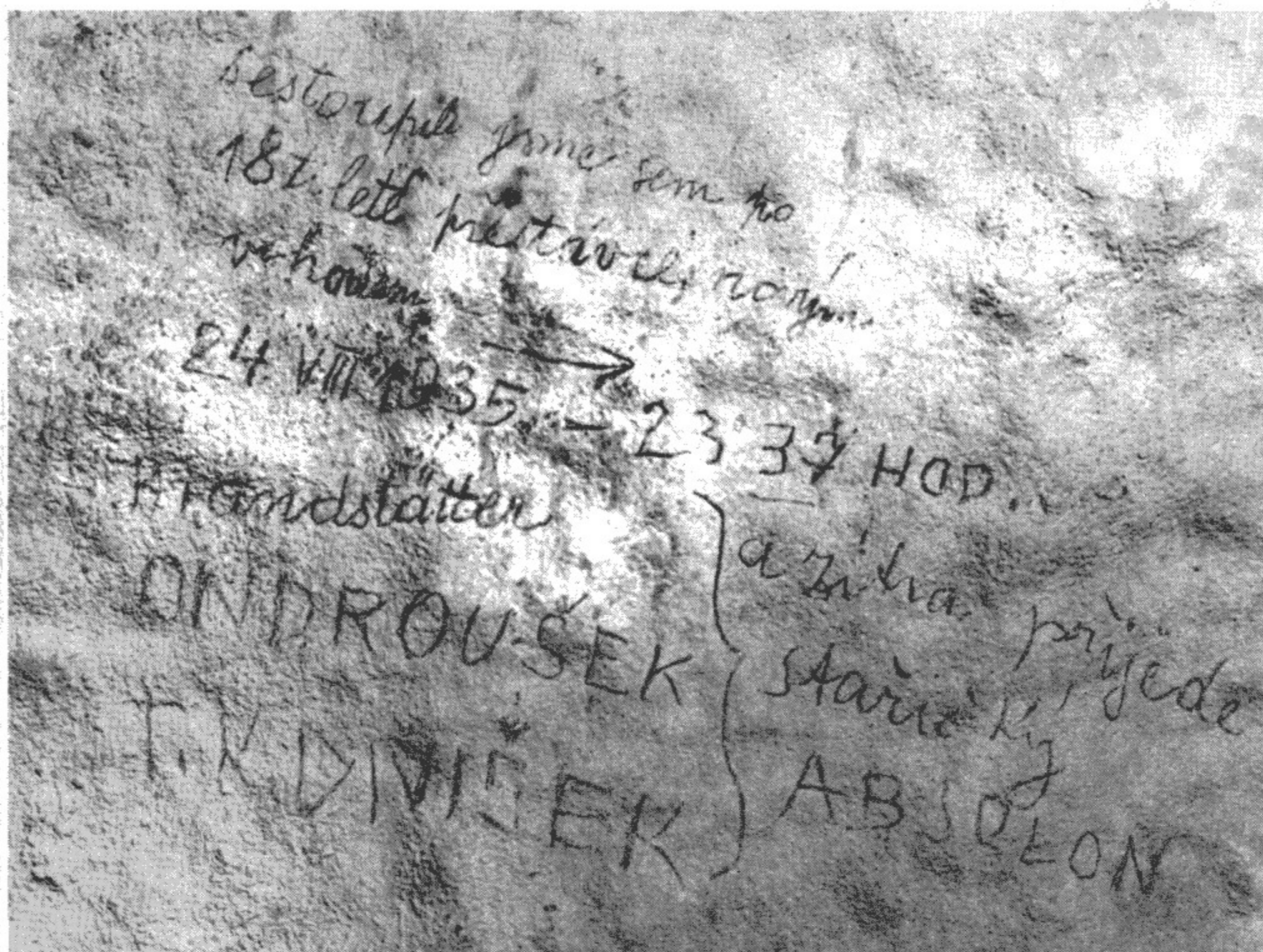
Reinstalovaná expozice Moravský kras v Okresním muzeu Blansko ve spojení s audiovizuální síní dnes dává možnost využívat moderní výchovně-vzdělávací prostředky v působení na širokou veřejnost. Vhodně řešené prostředí s využitím výstavních prvků pro přednášky, besedy, diafilmy a filmy umožňuje využít různých forem působení a jejich uplatněním zvýšit názornost i výchovný účinek expozice.

Lenka Lotreková
dokumentace MK
Okresní muzeum Blansko

DOKUMENTACE HISTORICKÝCH NÁPISŮ

V jeskyních Moravského krasu se nachází velké množství nejrozličnějších nápisů, pocházejících především z minulého a začátku 20. století, ale lze nalézt i nápisy z 18. a 17. století. Nápisy byly provedeny především návštěvníky - turisty na stěnách odlehlých chodeb a síní, které posloužily jako návštěvní knihy. V některých případech jsou však provedeny objeviteli jeskyně a staly se tak cenným historickým dokumentem o výzkumech v Moravském krasu. Čitelnost mnohých nápisů již setřel čas a na dalších neúprosně pracuje. Pro zachování těch nejzajímavějších bylo přistoupeno k pasportizaci jednadvaceti nápisů speleologicky významných osob.

Pasport uvádí stručnou charakteristiku osoby, situování nápisu v jeskyni, popis techniky nápisu a jeho přesný opis. Doloženy jsou rovněž fotografie nápisů. Jeden za zajímavých, humorně laděných nápisů, je záznam v Koudelkově propasti, provedený spolupracovníky profesora Abso-

lona, členy takzvané "silné čtyřky".
Nápis uvádíme v plném přepisu:

Sestoupili jsme sem po
18-ti letech přestávce novým
vchodem
24.VIII.1935 - 23.37 HOD
Brandstätter a zítřka přijede
Ondroušek staříček
Divíšek Absolon

Ironií lidských osudů je skutečnost, že o generaci mladší Brandstätter a Divíšek zemřeli o několik let dříve než "staříček" Absolon. Text je připisán k objevitelským nápisům prof. Absolona z počátku století a sdělení o novém vchodu vyřešilo nejasnosti v situování vchodů do Koudelkovy propasti, které jsou uváděny v knize

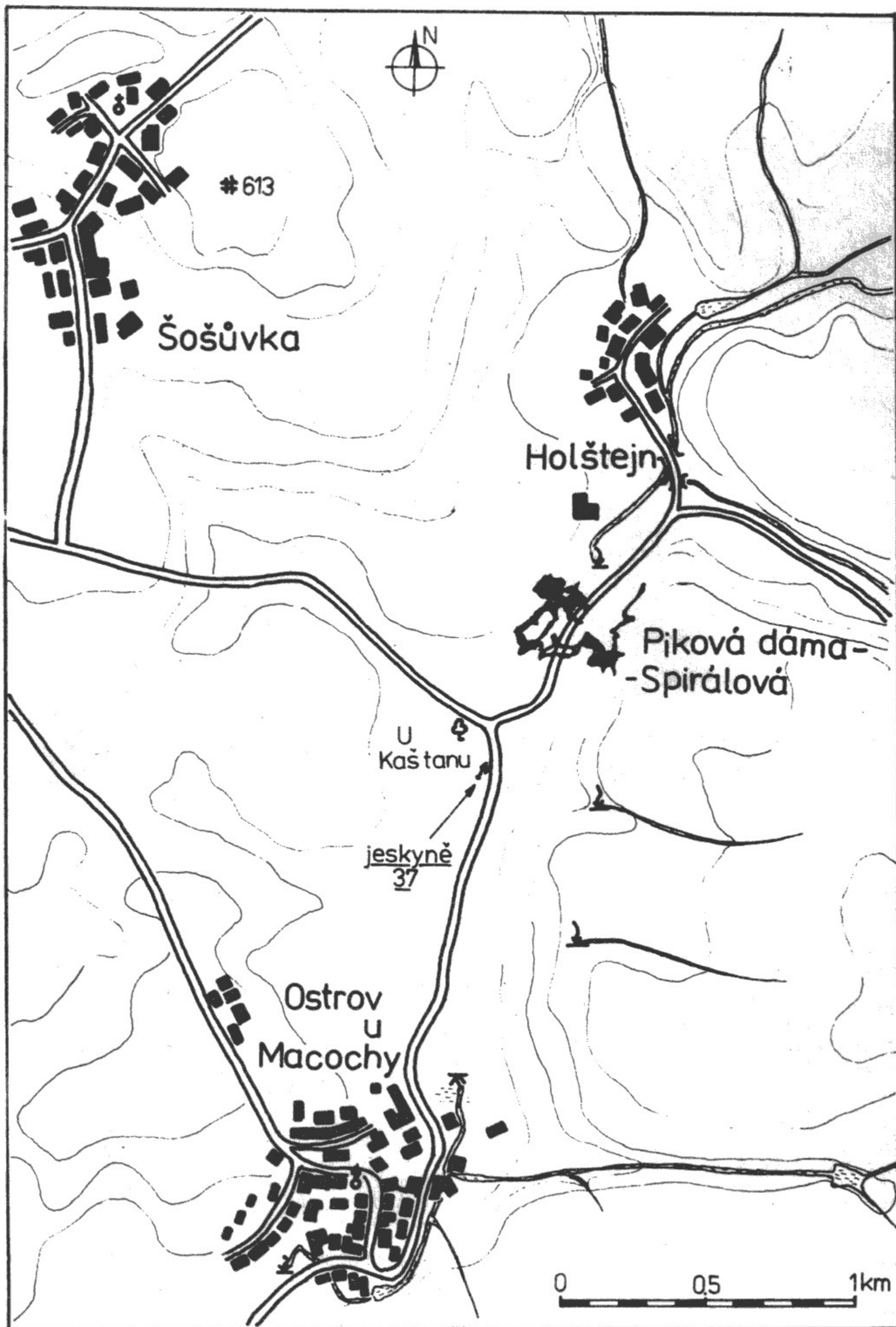
Moravský kras I. od prof. Absolona.

Ing Igor Audy
ZO ČSS 6-17 TOPAS

%%%

I když se stále zvyšuje okruh aktivních dopisovatelů a sílí proud příspěvků i od řadových členů ČSS, postrádá redakce informace z velkého počtu ZO ČSS. Vzniká tak dojem, že aktivita těchto ZO je nulová. Napište o své činnosti, dosažených výsledcích i případných problémech, ať i Vaši přátelé vědí, že jste a přispíváte ke společné práci ČSS. Nebuďte příliš skromní. Napište nám. -red-

%%%

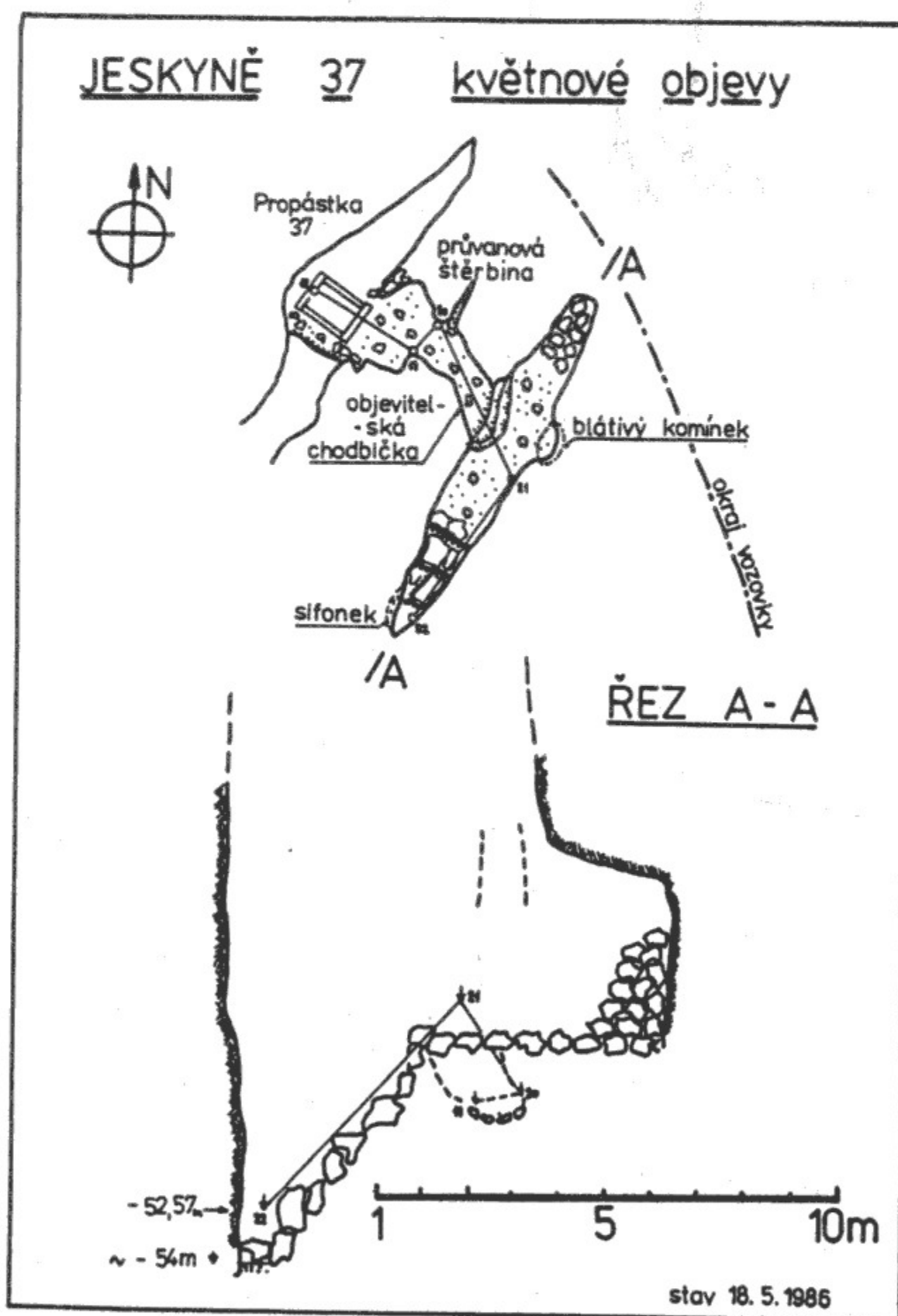

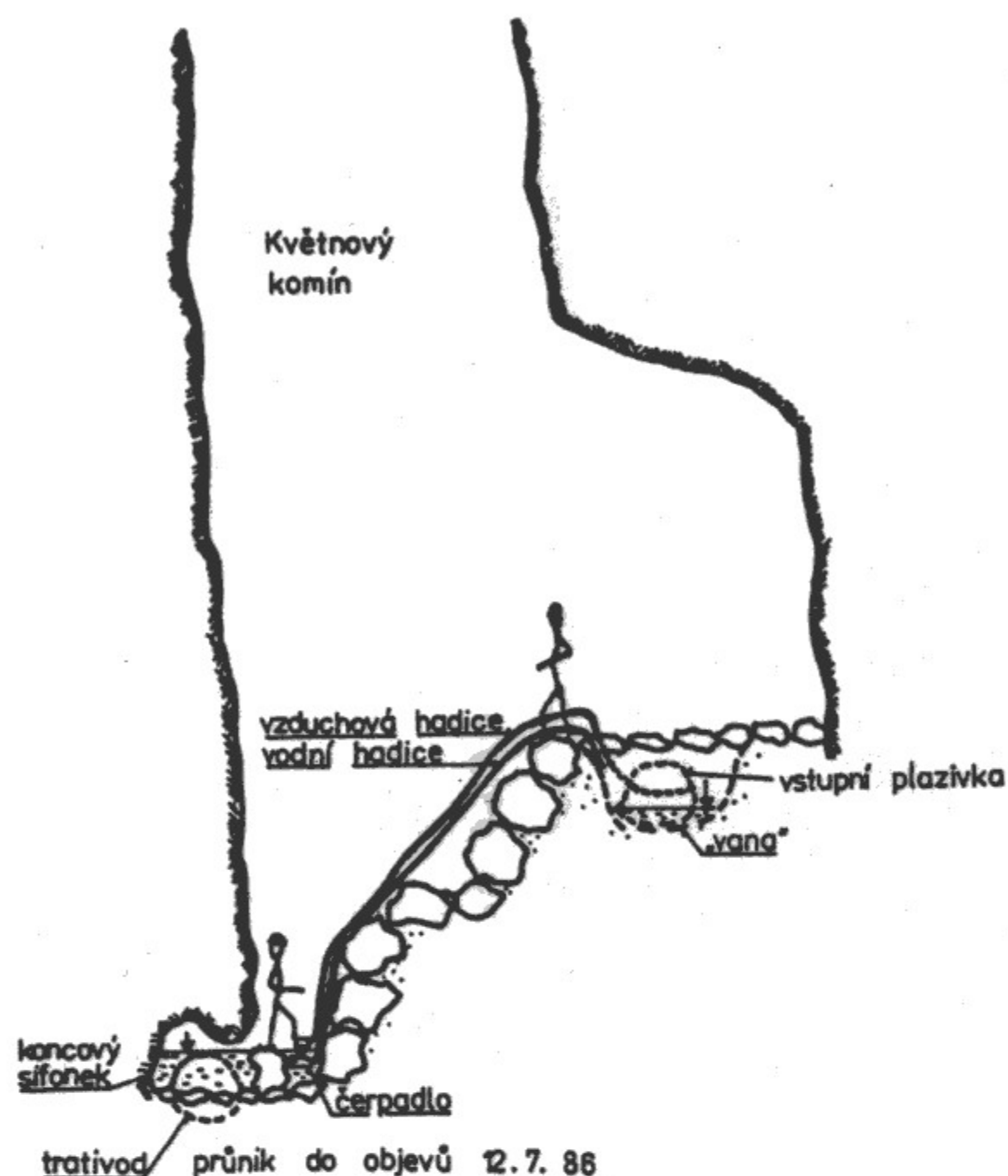
OBJEVY PLÁNIVÁKŮ V JESKYNI "37"

V jarních měsících roku 1986 pokračovala naše ZO ČSS 6-19 v hloubení průzkumné šachtice na dně propásky Sedmatřicítky. Při této činnosti vznikl značný problém s umístěním vytěženého materiálu v dosti těsných prostorách jeskyně. Proto musel být prostor propásky přepažen dřevěným peřením a na vrchu konstrukce instalován vrátek pro těžbu. Těžilo se tedy do jakéhosi "zásobníku" zbudovaného pod vrátkem. Toto opatření nám usnadnilo hloubení a šachtice postoupila velmi rychle o více jak dva metry. Zde jsme však narazili na vodní hladinu. Primitivní pokus s ručním čerpadlem nás přesvědčil, že nejde o nějaký rozsáhlejší sifon, ale pouze o jakousi vanu vzniklou na ucpaném dně propásky. Kam ovšem voda z vany přepadala? Odpověď jsme našli 9. a 10. května krátce poté co jsme začali prorážet východní stěnu propásky. Nevysoko nad vodní hladinou nás totiž zaujal strop výrazného trativodu, který indikoval místo objevu. Po velmi nepříjemné práci ve vodě se podařilo vytěžit několik kamenů a vzniklým otvorem bylo možno vleže z vody nahlédnout do prostoru za stěnou. Překvapila nás hluboká ozvěna i to, že hornické světlo nebylo sto dosvítit na strop objevů. objevů.

Ihned jsme zapojili do práce vzduch a dvěma sbíjecími kladivy prorazili strop trativodu natolik, aby bylo možno do objevu vlézt suchou nohou. Dělicí stěna je v tomto místě dva metry mocná. Za ní se rozpro-

tírá paralelní propásky, která je však značně vyšší a v horní části i širší než prostora předcházející. U dna má tato prostora puklinový charakter, do stropu se pak otevírá do velmi strmého a téměř pravidelného komínu o průměru 4 - 5 m. Výšku komínu jsme odhadli po osvětlení halogenem na 20 m. V této výšce se pak komín zavírá sborem zaklíněných balvanů. Stěny komínu jsou velmi hladké, přesto však neposkytují možnost zjistit zda někde nevybíhá do boku chodbička. Dno prostoru je vyplněno vklíněnými balvany mezi kterými bylo hned z počátku možno nahlédnout o pár metrů hlouběji. Ihned jsme tedy přikročili k těžbě a v jižní části prostoru pokročili až k vodní hladině, která je

SCHEMA ÚSPĚŠNÉHO ČERPACÍHO POKUSU V JESKYNI .37.

asi o 4 m níže než objevná chodbička. Naproti objevné chodbičce vybíhá do stropu úzký a zahliněný komínek, který však po 4 m končí zasintrovanou zátokou.

Ještě jedno místo nás zaujalo při průzkumu objevů. Veškerý průvan, který prochází již známými prostory vychází z prostoru cca 15 cm širokého a 1 m dlouhého vybíhajícího asi v polovině objevného průlezu severním směrem. To je místo, do kterého zřejmě soustředíme nejbližší průzkumné úsilí.

Žistén
ZO ČSS 6-19

HISTORICKÉ DOLY V OBLASTI STŘÍBRNÝCH HOR V OKRESE HAVLÍČKŮV BROD

Nejvýznamnější stopy hornických prací jsou podnes u Utína a kolem

Stříbrných hor. Ve 12. a 13. století, kdy roste va-
lem význam stříbra, byl
největší rozkvět zdejších
dolů. Za husitských válek
nastává úpadek. Další zmiň-
ky o nových důlních pracech
jsou z počátku 16. století.
V té době byl proveden nový
průzkum zdejších dolů.

Horní mistr Lazar Ercker
se zmiňuje o štole Boží po-
moci, která byla v místě
prvního kanálku bývalé že-
lezniční trati, od zastávky
Český Šicendorf směrem k
Přibyslavi. Následuje što-
la Bezejmenná, od předešlé
vzdálená 60 m v místě dru-
hého kanálku v železničním
náspu. Před Stříbrnými Ho-
rama po pravé straně silni-
ce vedoucí do Pohledu bylo
ústí štoly Hlavní, se šach-
tami Cechovní, Krailova a
Richt. Ani jedna však do
štoly nepronikla. Následuje
štola Růženina, vzdálená
190 m na východ od štoly
Bezejmenné. Je štolou dě-
dičnou, jejím úkolem je od-
vodnění ostatních štol pod
kopcem sv. Kateřiny. Dále
jde o štolu Žebráckou, kte-
rá byla blízko kříže při
polní cestě do Simtam. Od
počátků 17. stol. se v do-
lování začala zavádět
střelná práce. Byly zaháje-

ny práce ve štole Královské. Její ústí
bylo na západ, nedaleko štoly Hlavní.
Jako o jedno z posledních významněj-
ších důlních děl jde o Pekelskou što-
lu, která byla ražena ve stráni proti
Dolnímu dvoru. Sledovala rudní žíly
a měla zachytit pruh pinek, směřují-
cích ke Krilově šachtě.

V některých uvedených dílech bylo
s různými odstupy času pracováno až
do druhé světové války. Středem zájmu
v té době je štola Pekelská a Růženi-
na, kde Němci r. 1941 opět ne příliš
úspěšně zahájili dolování. Rudný
průzkum Kutná Hora pokračoval hlavně
ve štole Pekelské až do r. 1954. Šlo
o důkladný průzkum, který zjistil
руды: galenit, sfalerit, chalkopyrit,
arsenopyrit a jiné. Prozatím jsou
však u nás místa s jejich bohatším
výskytem a tedy by se jejich těžba
nevylácela. Pekelskou štolu však vy-
užila Mlékárna Hesov na nějaký čas na
zrání sýrů. Od té doby utichl zájem

o zdejší doly úplně.

V roce 1973 - 1975 prováděla Ostrovská skupina Speleologického klubu v Brně s dalšími zájemci průzkum po historickém dolování území: Stříbrné Hory, Utín a Přibyslav.

Členové uskutečnili několik týdenních exkurzí, při kterých provedli základní topografický průzkum, zmapovali několik přístupných štol a provedli v nich fotodokumentaci i odebrali vzorky rud. Svatopluk Cigánek a Ivo Keclik dokumentovali svůj průzkum v publikaci Práce a studie - přír. Pardubice 8: 23-48, 1976.

Naše ZO ČSS 6-18 Cunicunulus Jihlava se pozůstatky historického dolování na Stříbrnohorsku začala zabývat v roce 1979. Nejprve provedla průzkum štol v okolí Přibyslavi a potom svou činnost přesunula do oblasti Stříbrných Hor. V té době se okruh upomínek na dřívější dolování značně ztenčil. V blízkosti obce byla stará důlní díla zavážena odpady, odpadem z kamenolomu a železem ze staré železniční zrušené trati. Když jsme přišli na místo, byla otevřena jediná Pekelská štola a to asi jen díky tomu, že její ústí je přístupno z chodby domu, který byl donedávna majetkem zmíněné Mlékárny. Provedli jsme opětůný průzkum štoly, její fotodokumentaci a prvotní odvodňovací práce. Štola je v současnosti dlouhá 570 m. Naším prvořadým úkolem v lokalitě se stalo znovuotevření štoly Růženiny, která byla v roce 1975 zavežena větším množstvím odpadu z kamenolomu. V průběhu roku 1980 po souhlasu MNV Stříbrné Hory jsme ústí štoly odkryli. Pět let zásypu však vykonalo své. Do štoly se nedalo téměř proniknout; byla ke stropu zanesena bahem, zbytky výdřevy a jehličím. Pokračovali jsme tedy mezi jinou prací i na jejím vyčištění. Dnes je již možné opět do štoly pohodlně proniknout, zbývá nám ještě snížit dno odvodňovacího kanálku, které je z celistvých kamenných kvádrů, vsazených do stěn. Potom bude možno vyplavit poslední dvacetimetrovou vrstvu bahna.

Dnes je celková délka štoly kolem 220 m a odstraněním závalu v chodbě za křížením žil chceme délku ještě o několik desítek metrů prodloužit. Štolu jsme nedávno opatřili dveřmi a uzamkli, aby byl tento dokument namáhavé lidské práce uchován před zničením vandaly a nerozumnými lidmi.

Během průzkumů na Stříbrnohorsku jsme zahájili drobné práce na odhale-

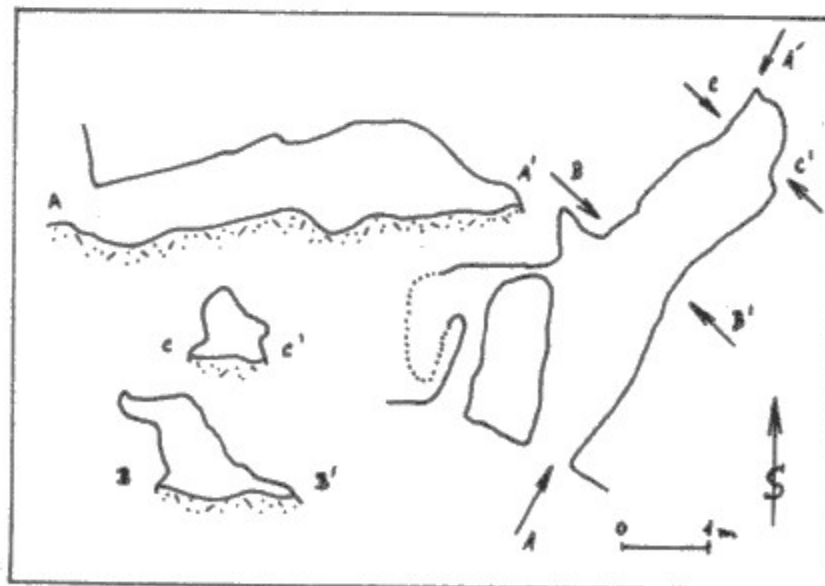
ní ústí dnes již neznámé štoly, vzdálené asi 100 m na východ od štoly Růženiny. V průběhu příštích let bychom rádi zahájili práce na další neznámé štole (opět v mapách bezejmenná) jejíž ústí je zakresleno asi 80 m na západ od ústí štoly Boží pomoci. Potom hodláme pokračovat, aby se okruh upomínek na dřívější dolování neztenčoval a přejeme si aby se mu jednou věnovala taková péče, jakou si opravdu zaslouží.

Jiří Prokop
ZO ČSS 6-18 Cunicunulus
Jihlava

PSEUDOKRASOVÁ JESKYNĚ U NÁMĚŠTĚ NAD OSLAVOU

Vchod do jeskyně leží v údolí "Žleb" mezi Náměští nad Oslavou a Věcnicemi, asi 300 metrů po proudu potoka SV od činného kamenolomu v levém svahu, výškově asi v polovině mezi hladinou potoka a opuštěnou silnicí vedoucí podél železniční trati.

Nízký vchod do jeskyně (0,6 m) je pod převislou skalkou výchozu horniny, již lze označit jako amfibolicko-biotitickou pararulu až migmatit. Jeskyně je založena na svislé tektonické poruše kolmo protínající plochy odlučnosti horniny; poloha drceného materiálu ve výplni poruchy je 15 až 25 cm mocná. Jeskyně sleduje směr dislokace, která je příčinou vzniku pseudokrasové prostory v jinak odolné hornině. Odnosem nesoudržného materiálu vznikla dutina, dnes dlouhá 5,0 m, která se později rozšířila po odlučných plochách horniny i do stran.

Jeskyně v podélné prostora je vysoká až 1,2 m, ve výběžcích do levé strany,

pouze 30 - 60 cm. Boky prostory a část skalního podkladu dochovaného ve vchodu jeskyně, jsou modelovány skapem do plochy poseté drobnými důlky, povlečené jemnou sintrovou kůrou.

V okolí této jeskyně nejsou žádné další pseudokrasové jevy, vznik prostory je úzce spjat s existencí dislokace s relativně mocnou polohou rozrušitelného materiálu tektonické výplně.

V. Daněček
ZO ČSS 1-04

INFORMACE OD NAŠICH SLOVENSKÝCH DOPISOVATELŮ

■ Tento rok je v SSS bohatý na různé výchovné akcie. 26.6. - 29.6.1986 sa konali pod Turnianským hradom v Hájskej doline, pri vyvierajúcej Studený potok - Lezecké dni. Zúčastnilo sa ich 82 jaskyniarov z celého Slovenska a traja jaskyniari z ČSSR.

Veríme, že sa stanú už tradíciou, veľmi užitočnou pre jaskyniarov. Dávajú možnosť, aby bezpečne a dobre ovládali lezeckú techniku. Na tréningoch, ktoré boli dobre pripravené si vyzkúšali rôzne lezecké varianty. Oboznámili sa s novinkami v lezeckej technike, s hodnotením trhacích skúšok našich lán.

Zaujímavú prednášku mal Gustav Stibrányi a Ferdinand Šmíkmátor. Pre spestrenie programu sme si prezreli diapozitívy z cesty ČSSR do Pier Saint Martin, ktoré premietol RNDr Jiří Urban. Za zdarný priebeh akcie treba poďakovať ústrediu SSS, technickej komisii na čele s Gustávom Stibrányim ako aj jaskyniarom OS SSS Rožňava, ktorí celé podujatie veľmi dobre pripravili.

■ Významnou akciou SSS bolo usporiadanie I. ročníka speleologickej školy, ktorá sa konala v dňoch 11.7. - 20.7.1986 vo VVS ÚŠOP v Gbeľanoch, v sídle správy CHKO - Malá Fatra, internátnym spôsobom.

Účastníci školy získali poznatky základných vedných odborov súvisiacich so speleológiou a krasológiou. Tieto sa na exkurziách v teréne názorne konfrontovali. Prednášky boli na vysokej úrovni a i keď poslucháči už mali určité skúsenosti z praxe,

predsa tieto im dali mnoho nových poznatkov a pohľadov vo všetkých odboroch speleológie, ktoré iste prispeli k ich lepšej práci v oblastných skupinách. Po záverečných pohovoroch účastníkov organizačný výbor s prednášateľmi vyhodnotil celkový priebeh speleologickej školy.

Zúčastnilo sa jej 20 jaskyniarov z celého Slovenska. Táto sa stane už pravidelnou, každoročnou školou mladých jaskyniarov, v ktorej získajú bohaté vedomosti a poznatky.

■ Oblastná skupina SSS Spišská Nová Ves má celý rok rušný na rôzne pracovné i exkurzné akcie, hlavne v Stratenskej jaskyni.

V týchto dňoch sa skončil XIX. pracovný jaskyniarský týždeň, ktorý každoročne prispieva k novým úspechom našej skupiny. Konal sa v dňoch 2.8. - 9.8.1986 v doline Tiesňavy. Zúčastnilo sa ho 24 členov oblastnej skupiny a 4 hostia z NDR z Freibergu, ktorí taktiež veľmi usilovne pomáhali pri určených prácach v Stratenskej jaskyni. Celotýždenná práca bola zameraná na práce v chodbe Reprezentantov, prekopanie "hlinenej zátky" v ome Ozvien, ktoré bolo úspešné a zameralo sa zatiaľ okolo 100 m nových chodieb. Meracie práce v novoobjavených priestoroch "Zatopenej chodby" znamenajú ďalších 100 m. Celkovo sa zameralo okolo 200 m nových priestorov, čo znamená, že Stratenská jaskyňa má výše 18 km. zameraných a zdokumentovaných priestorov. Prieskum a meranie v nových chodbách ešte nie je dokončený. Ďalšie práce boli zamerané na zdolanie komplikovaného komína v chodbe "Do hĺbky", v ktorom sa predpokladalo pokračovanie, na fotodokumentáciu, biologický výskum, výskum sedimentov a ine práce.

Cieľavedomá práca našich jaskyniarov bola úspešná a ukázala nám ďalšie možnosti v prieskume Stratenskej jaskyne.

Oľga Turócziiová
OS SSS Spišská Nová Ves

Rádi otiskneme informácie i z ďalších oblastných skupín SSS. Napište nám !
Rádi otiskneme Vaše kvalitní černobílé fotografie. Pište na adresu redakce (dole pod obsahem).

redakce

PŘEČETLI JSME ZA VÁS ...

ZAHRAŇIČNÍ AKTUALITY

FRANCIE

Podle zpráv z konce r.1985 měří jeden z nejrozsáhlejších a nejznámějších francouzských jeskynních systémů - Dent de Crolles - 53,8 km, z čehož na vertikály připadá plných 6,9 km.

BELIZE

V jeskyni Tun Kul v Belize byl americkými jeskyňáři objeven obrovský dóm o rozměrech: délka 450 m, šířka 50 - 200 m, výška přes 65 m.

THAJSKO

Expedice do této země podnikají především australští speleologové. V květnu 1985 se jim na severu Thajska - nedaleko barmských hranic - podařilo zmapovat v jeskyni Tham Nam Lang 6,7 km chodeb.

JUGOSLÁVIE

Expedice marseillských jeskyňářů do Černé hory dosáhla v jeskyni s pracovním označením PL 7 sifonu v hloubce 978 m, což je dosud v celé Jugoslávii nejhluběji.

ALŽÍRSKO

Osmičlenná expedice španělských speleologů se podařilo jako první překonat v Africe magickou kótu 1.000 m, a to v alžírské propasti l'Anou Iflis. Úzkou trhlínou nad koncovým sifonem v hloubce 975 m pronikli do dalších prostor, kde sestoupili 32metrový stupeň na jehož dně konstatovali volné pokračování vertikálním směrem...

podle Clair Obscur 44/85 mak

MEXIKO

Jak zjistila americká expedice je Huautla mnohem delší, ale sotva kratší. Během dvou měsíců zkoumali američtí jeskyňáři nejhlubší jeskyni západní polokoule - systém Huautla v Mexiku. Spojení La Grieta se Sotano de San Augustin byl systém prodlou-

žen o 10 km na nynějších 34 km a zjištěná hloubka vzrostla pouze o 7 m na nynějších 1.252 metrů.

NSS News 43,8(1985)

PAPUA NOVÁ GUINEA

Na jaře 1985 skončila šestiměsíční expedice do Papui Nové Guinei. Přes 10 km nových prostor bylo prozkoumáno a zaměřeno. Největší problém byl přístup džunglí. Jeskynní tok o síle 20m/sec byl v roce 1980 francouzskou expedicí prozkoumán až po peřeje "Nová Apokalypsa". Britové došli během třítýdenního průstupu pouze o 100 m dále. Pro tuto jeskyni je nutné vyvinout úplně nové sestupové techniky. Přinejmenším jedna nová součást výstroje byla s úspěchem využita: Oropax. Bez ušních zátek by nebylo možné v podzemním bivaku nad hřmící podzemní řekou usnout.

Caves + Caving No 29(1985)

NOVÁ BRITÁNIE

Francouzská expedice "Protinožci 1985" našla v Nové Británii na začátku léta 1985 zajímavou krasovou oblast. Po 70 km vláčení materiálu džunglí dosáhli Francouzi ve Whitemanských horách úspěchu nalezením řady obřích propastí, které byly známy již z leteckého snímkování.

Účastníci expedice sestoupili do jedné z nich (280 m hluboká, 1.000 m dlouhá a 600 m široká). Na dně šachty byl jeskynní tok o vydatnosti 5-10 m³/sec. Bylo zaměřeno 19 km nových prostor. Druhá francouzská výprava prozkoumala v Papui - N. Guinei 18.600 m nových prostor a k tomu 637 m hluboký systém Muruk Hul.

Spelunca No. 18(1985)

IZRAEL

U Mrtvého moře zkoumali italští jeskyňáři na jaře 1984 solné jeskyně v hoře Sedom. Ve 43 jeskyních bylo zmapováno 8 km chodeb. Malhamská jeskyně je svou délkou 3,1 km a hloubkou 120 m největším zástupcem tohoto vzácného jevu. Jeskyně zde vznikly díky extrémně suchému klimatu (srážky pouze 25mm/rok). K tomu našli Italové dosud neznámého solimilného brouka.

British Caver 94 - 95 (1985)

VELKÁ BRITÁNIE

V lomu v Llangottocku v Jižním Walesu narazil britský speleolog Rob Parker v srpnu 1984 na nepatrnou díru, za níž se vynořila neočekávaná síť chodeb, nazvaná Daren Cilau. V březnu bylo 5,5 km prozkoumáno. Ve stejném měsíci během 16 hodin průzkumu bylo objeveno dalších 4 km nových prostor a tím i největší dosud známý jeskynní systém na Britských ostrovech. Za týden přibyl další 1 km. Dnes je délka jeskynních chodeb 11,5 km.

Caves + caving No.28,29,1985

FRANCIE

V 32 km dlouhém systému Reseau Verneau (Doubs) je nyní možný průchod z horního do spodního vchodu i pro nepotápěče. Sifon, který představoval donedávna spodní vchod, lze obejít sousední jeskyní Bandin. V červenci 1984 se podařilo 6 francouzským jeskyňářům první sestup z vchodu Bief Bousset k jeskyni Bandin, délka sestupu je 9.500 m s převýšením 345 m. Předpokladem je dobrá znalost spleťtého systému, stabilní počasí a dobrá výstroj.

Spelunca No. 18 (1985)

ITÁLIE

Italsko - polská expedice v Monte Canin rozšířila komplex Michele Gortani na 13 km délky. Expedice našla v hloubce 600 m spojení s Abisso Davanzo. Systém už má 6 vchodů.

Spelunca No. 18(1985)

NSR

Westfálští jeskyňáři našli v jeskyni Atta 3 km nových prostor. Tyto nové prostory byly objeveny již před dvěma roky. WDR vyrobila o jeskyni televizní film avšak o turistickém využití spleťtého systému se zatím neuvažuje

MAĎARSKO

Jeskynní jezero u Tapolcy na severním břehu Balatonu, které je velkou turistickou atrakcí, vyschlo. Hladina vody pomalu klesala až jezero úplně zmizelo. Jako důvod uvádí agentura ADN - NDR otevření nového bauxitového dolu.

Mitteilungen Nr.1/1986

RŮZNÉ AKCE

USA

Závrtý a kras, Florida 1987

2. multidisciplinární konference o závrttech a přírodních prohlubních v krasu bude pořádána 9. - 11.2.1987 v Orlandu na Floridě v USA.

Bude navazovat na 1. konferenci z roku 1984. Druhý ročník bude rozšířen a měl by být úspěšnější než první..

Přednášet bude Dr. Yuan Daoxian, ředitel Krasového institutu v Guilinu v Číně, který bude hovořit o problémech krasové geologie v Číně.

Setkání bude předcházet exkurze do oblasti západního pobřeží klasického krasu na Floridě.

Referáty a studie jsou vítány na následující témata:

1) geologické a inženýrské studie krasových oblastí, s důrazem na závrtý a jiné praktické aspekty,

2) hydrogeologie a problémy přírodního prostředí v krasu,

3) mezinárodní příklady aplikované krasové geologie a hydrogeologie,

4) specifické inženýrské úvahy o krasu,

5) jiné dodatky týkající se tématu.

Mitteilungen Nr.2,1986

ČESKOSLOVENSKO

4. evropské sympozium o výzkumu netopýrů, 21.-26.8.1987.

V souladu s návrhem předešlého setkání evropské organizace výzkumu netopýrů, 4. sympozium se bude konat v Praze 21. - 26.8.1987. Stejně jako předešlá sympozia, také to v Praze bude probíhat jednoduchou formou - tzn. ustní přednášky na veřejné plenární schůzi, příspěvky a večerní diskuze. Budou pořádány 1 či 2denní exkurze do Jižních Čech. Pro doprovázející členy může být uspořádán zvláštní program prohlídky pamětihodností cestovní kanceláří ČEDOK.

Téma referátů nejsou přísně omezena, ale bude navrženo několik vůdčích témat.

Všichni, kdo se zajímají o výzkum netopýrů jsou vítáni na pražském setkání. Detailnější informace a přihlašovací formulář budou zaslány

během roku 1986 všem od nichž bude získána předběžná pozitivní odpověď. Vyzýváme všechny zájemce o účast aby napsali na adresu uvedenou níže a to co nejdříve.

Dr.Vladimír Hanák
Ústav systematické zoologie
Univerzita Karlova, Viničná 7
128 44 Praha 2, ČSSR

Mitteilungen Nr.1/1986

RECENZE

Pravděpodobně to nejdůležitější co přináší kras krasovému badateli, nejsou jeskyně, ale výplně v nich obsažené. Pylová zrna, uhlíky, sintry, kosti, lidské nástroje obsažené v jeskynních hlinách nám umožňují poznat nejenom klimatické proměny krajiny, ale často i určit flóru a faunu, která kdysi se vyskytovala v krajině. Takovéto opěrné lokality se vyskytují velice často v krasových oblastech. Prostě bez krasu by naše znalosti čtvrtohor i třetihor byly podstatně chudší. Následující knihy přibližují čtenáři kras a ne jenom kras z hlediska archeologie a antropologie.

Kolektiv autorů(1986): Encyklopédia archeologie. 1028 stran, 140,- Kčs, nakl. Obzor Bratislava.

Slováci, jak tomu bývá v posledních letech pravidlem, opět odvedli vynikající kus práce. Sestavili kvalitní autorský kolektiv, který kromě desítek tuzemských autorů obsahuje i 69 zahraničních spolupracovníků a výsledkem je moderně pojatá encyklopedie na lepší evropské úrovni. Čtenář zde najde informace o všech význačných kulturách a hlavních světových lokalitách včetně střední a jižní Ameriky. Zvláštní pozornost je věnována Československu a dokonce i české a slovenské lokality jsou proporcionálně zastoupeny. Kdykoliv potřebujete nalistovat jak staré jsou malby v Altamire, co je to bukovohorská kultura, jaký člověk byl nalezen v Koněprusích, čím je význačný Štramberský, Ardovo, Plešivec; co to jsou Sanidarské jeskyně anebo jinou otázku, encyklopedie přehledně a poměrně podrobně odpoví. Od-

borník archeolog by pravděpodobně v knize dokázal najít nepřesnosti, které nás laiky nemusí trápit. Kniha poměrně podrobně probírá antický svět a v řadě hesel zasahuje až do středověku. Obsahuje 6 mapových příloh - plán - Říma, Athén, Římského impéria, archeologických lokalit v Čechách a na Slovensku. Na svůj rozsah a kvalitní reprodukce není kniha drahá. Jestli chcete mít doma jednu knížku o archeologii, tak tahle je ta pravá.

M.Thurzo (1985): Miliony roků člověka. Obzor. Bratislava, 204 stran, 42,- Kčs.

I v další recenzi bude figurovat nakladatelství Obzor, vydávající zatím nejmodernější paleoantropologii, která u nás vyšla. Kniha předního slovenského antropologa podává nástin dějin antropologie, používaných metod a hlavně historii vzniku lidské rasy, počínaje malým hmyzožravcem tanou a konče tzv. člověkem rozumným. Kniha je přehledně a důkladně zpracována. Přináší moderní hodnocení všech důležitých světových nálezů fosilních primátů a pochopitelně věnuje zvýšenou pozornost československým hominoidům a archeologickým nálezům z Devínské Kobylky, Devínské Nové Vsi, Dolních Věstonic, Dreveníku, Gánovců, Horky, Hrádku, z jeskyně Kůlny, Lisovské jaskyně, Mladče, Nového Mesta n. Váhom, Pavlova, Předmostí, Silické Brezové, Štránské skály, Stvolínek, Šály, jeskyně Šipky a Švédův stůl, Veternice, Vyšných Ružbach, Zaskalné a Zlatého koně. "Nejstarší člověk" ze střední Evropy nalezený v Přezleticích u Prahy je přehodnocen na obyčejného medvěda. V knize jsou dále uvedeny popisy nálezů z více jak 20 jeskyní v Evropě, Ázii a Africe. Kniha je doprovázena 262 obrázky a nákresy.

Nakladatelství Obzor uvažuje o další knize s jeskynní tematikou - její titul není zatím stanoven, ale má pojednávat o československých a hlavně slovenských jeskyních jako o útočištích člověka. Kniha - bude-li realizována - by se měla objevit do 3 let.

R.Leakey a R.Lewin (1984): Lidé od jezera. 246 stran. Edice Kolumbus.Mladá Fronta. Praha. 22,- Kčs.

Útlou knížku napsal snad nejznámější objevitel fosilního člověka Dr. Leakey spo-

lečně s anglickým biologem K. Lewinem. Je to optimistická kniha o vývoji a dalších možnostech člověka. Na základě konkrétních nálezů hominoidů ve východní Africe podávají autoři pohled na kulturu, chování a myšlení lidí v posledních několika miliónech let. Se vši seriózností se pouští do obtížných otázek pravěkého způsobu života, ke kterým neexistuje hmotná dokumentace - řeší je srovnáním s dnešními společenstvími lidí doby kamenné. Ukazují, že paleolitici byli spíše sběrači (i mršin) než lovci. Podnětné je hodnocení některých zaostalých kmenů jižní Afriky. Např. Křováci v poušti Kalahari začínají pracovat v 15ti letech a končí v 60. Pracovní dobu mají za stížených podmínek asi 2,5 hod. denně a zbytek dne tráví hovory, tancem a zpěvem. Autoři definují člověka jako tvora děličního se o potravu. Vznášejí námitky proti tézi, že člověk je od přírody agresivní a ukazují, že agresivita se u člověka vyvinula až později. Za své neobvyklé názory jsou autoři od kolegů antropologů často napadáni. Přitom se zapomíná, že Richard Leakey byl společně se svým otcem členem kmene Kikuyu schopného uštvat antilopu, ubít ji šutrem a syrovou pojídat a oba celý život pracovali v divočině východní Afriky. Dr. Leakey je dnes ředitelem Národního muzea v Keni. Pro zajímavost stojí za to uvést, že Dr. Leakey spolupracuje i se ZO 1-04 Zlatý kůň a v současné době čeká na povolení průzkumu oblasti Uluguru v Tanzánii, kde člen skupiny našel jeskynní výplň se zasintrovanými kostmi. Kniha je dobře psaná, myšlenkově podnětná a její kvalitu ani nesnižuje občasný odklon od marxistického světového názoru.

-cíl-

L.V.Prikryl (1985): Dejiny speleologie na Slovensku. 204 stran. Veda, vydavateľstvi SAV, Bratislava. 36,- Kčs

Zájemcům o speleologii a především o její historii se dostává do rukou hezká knížka, která však důkladného čtenáře brzo zklame. Kladem je rozsáhlá obrazová část, obsahující četné reprodukce starých map, náčrtů, podobizen dávných badatelů, či dobové scenerie. Také staré historické prameny a údaje v II., III. a IV. kapitole čtenáře - speologa uspokojí. Nikoliv však ostatní části, jako V.

kapitola, zabývající se rozvojem speleologie v Československu. A nakonec i jmenný registr.

Pozorný čtenář zde zjistí, že autor bere na vědomí objevení jeskyně Svobody v r.1921 stejně jako objevení j. Domica v r. 1926 a o to více jej zaskočí, že v publikaci marně hledá zmínku o tom jak došlo k objevu a jména objevitelů. Také ve jmenném registru chybí taková jména jako je Alois Král, Ján Majko i řada významných vědeckých osobností spjatých přímo s krasem (akademik Kettner, prof. Kinský a pod.). Také objev j. Míru v Demänovské dolině je zde uveden bez jakékoliv podrobnosti (přesné datum a jména objevitelů). Nenaleznete zde ani zmínku o průzkumných akcích bývalé Krasové sekce Národního muzea v Praze či Speleologického klubu v Brně v hlubokých propastech Slovenského krasu v šedesátých letech. Nakonec by bylo také správné aby v publikaci byla zhodnocena práce jeskyňářů z Rožňavy - objevitelů řady nových a rozsáhlých jeskyní, když autor knihy uvádí i rok 1981 a rukopis byl zadán do tisku r. 1984. Objevy jako např. Krásnohorská jeskyně, Hrušovská jeskyně, objevy v Gombaseckých j. atd. nemůže publikace s takovým záměrem zcela vynechat.

Nakonec zde nenajdete jedinou zmínku o objevu systému Starý hrad..

A tak knihu zavíráme s pocitem, že název měl snad znít "Z dějin speleologie na Slovensku".

-VŘ-

AKCE KTERÉ NESTIHNETE
AKCE KTERÉ NESTIHNETE
AKCE KTERÉ NESTIHNETE

Protože některé informace dostáváme v malém předstihu, že i okamžité zařazení do nejbližšího čísla vám je poskytné "s křížkem po funuse" tak se v této rubrice alespoň zmíníme, že se konaly a až získáme podrobnosti o průběhu, tak je otiskneme.

SPELEOFOTOGRAFIA '86
5. ročník jaskyniarskej fotografie s medzinárodnou účasťou pořádala Slovenská speleologická spoločnosť spolu s Muzeem slovenského krasu a ochrany prírody v Liptovskom Mikuláši. Uzávierka pro příjem

fotografií 10. listopadu 1986. Práce po posouzení odbornou porotou byly vystaveny od 15.11.1986 do 15.12.1986 v Muzeu slovenského krasu a ochrany přírody a vybrané snímky oceněny.

Přihlašovaly se černobílé a barevné fotografie od formátu 18 x 24 a více.

X. MEZINÁRODNÍ FOTOSOUTĚŽ

Jak jsme se právě dozvěděli pořádá Gruppo Espeológico Ribereño, Calle Santiago 4 - 1o Izda, Aranda de Duero, Burgos, España, od 25.října 1986 do 2. listopadu 1986 výstavu fotografií a diapositivů se speleologickou tematikou. Soutěžní snímky se přijímaly do 21. října 1986 na uvedené adrese. Soutěžilo se v kategorii fotografií a diapositivů. První a druhá cena u fotografií byla finančně odměněna (20.000,- a 10.000,- peset). Nejúspěšnější diapositiv byl odměněn cenou "Memoriálu Félix Rodrígueza" a částkou 15.000,- peset.

CO NÁM
PÍŠÍ
ČTENÁŘI

V novém sborníku "Speleo-fórum '86" je uvedeno v článku "Speleologie v ČSSR v r.1985" toto:

V Podtraťové jeskyni bylo dosaženo hloubky - 55 m (ZO 1-10).

Lokalita i hloubkový údaj jsou uvedeny správně, ale nějakým nedopatřením je mylně napsána základní organizace.

Podtraťová jeskyně je pracovištěm ZO ČSS 1 - 5 "Geospeleos".

Výsledky průzkumu a potápění jsou dílem aktivní pracovní skupiny speleopotápěčů ZO ČSS 1-05.

Stanislav Kácha
ZO ČSS 1-05

Pokud se Vám dostala do rukou pěkná knížka, nebo článek, případně zajímavá zpráva, napište nám.

-red-

TECHNIKA

Speleokomplet M A K A R Ó N
7-07-2

Autoři:
Radomil MATÝSEK, Bohumír SYSALA

POZOR !!! POZNÁMKA REDAKCE: Zřejmě smysl pro humor, či zlý permoník ovlivnil fotografování, že je na následujících fotografiích spojen horní a spodní díl speleokompletu chybně umístěným Crollem!

Proto až si komplet uděláte
a obléknete na sebe,
nezapomeňte Crolla
umístit tak jak
patří.

Jinak lze
zaručit, že
daleko
nevylezete.

Všem kutilským duším České i Slovenské speleologické společnosti nabízíme dokumentaci speleokompletu, kterou jsme zhotovili podle vzoru zakoupeného kamarády z bohumínského ORCUSu vloni v Itálii. Padl jim do oka "a následně i nám!" a proto s jejich laskavým svolením jsme mohli sobě zhotovit vzor a Vám výrobní dokumentaci. Vzhled kompletu je patrný ze snímků na sousední straně.

Potřebný materiál (na postavu průměrného jeskyňáře):

polyamidové popruhy:

šířka 45 mm (50 mm) 7,5 m (prodává Horal v Brně á 12,50 Kčs/m)
 šířka 20 mm (25 mm) 2,9 m
 šířka 20 mm (25 mm) tenký 7x180 mm (poutka na půlkroužky)

nerez drát ϕ 3 mm cca 30 cm (např. elektroda nerez)

duralový plech síly 3 mm (nemá cenu šidit hliníkem)

dutinka (webbing) šířka 28 mm 6 x 65 mm

polyamidové nitě o pevnosti nejméně 60 N

ještě pevnější nervy

7 chromovaných půlkroužků o vnitřním rozměru 20 nebo 25 mm

1 samosvornou přezku (Märker, KOH-I-NOOR a pod.) pro popruh šířky 20 mm (25 mm).

Vlastní výroba

Doporučujeme začít od přezek a jiných kovových součástí. Některým méně trpělivým by se mohlo stát, že při stehování kompletu přijdou o nervy a Makaróna by nedokončili.

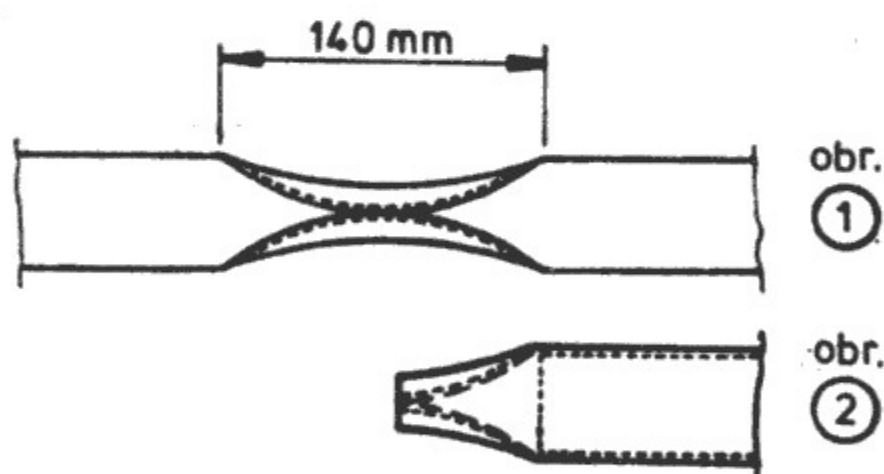
Takže na duralový plech orýsujeme přezky dle výkresu, v koncích otvorů přezek vyvrtáme předepsané díry ϕ 8 a ϕ 6 mm a zbytek vyřídíme lupenkovou pilkou. V případě použití popruhu šířky 50 mm je lépe k výrobě přezek použít dural síly 4 mm (taktéž i u jedinců s vyšší hmotností). Pilníkem dokon-

číme opracování až na orýsování a nakonec zaoblíme všechny hrany - popruh se přes ostré hrany trhá mnohem lépe. 3 ploché kroužky typu A a B ohneme ve svěráku (nejlépe kolem kovového trnu o vnitřním rozměru kroužku), necháme odborníkem svařit. Svar opracujeme do ztracena.

Neseženeme-li samosvornou přezku, je možné ji nahradit dalšími dvěma kroužky typu B.

1. fáze šití

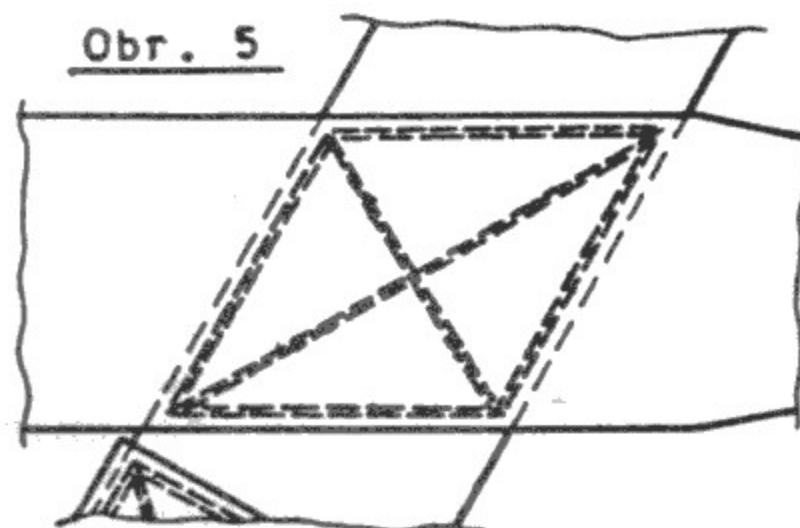
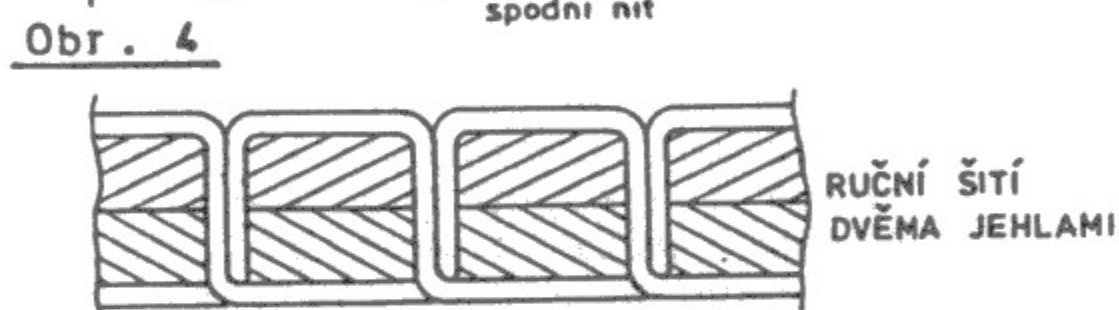
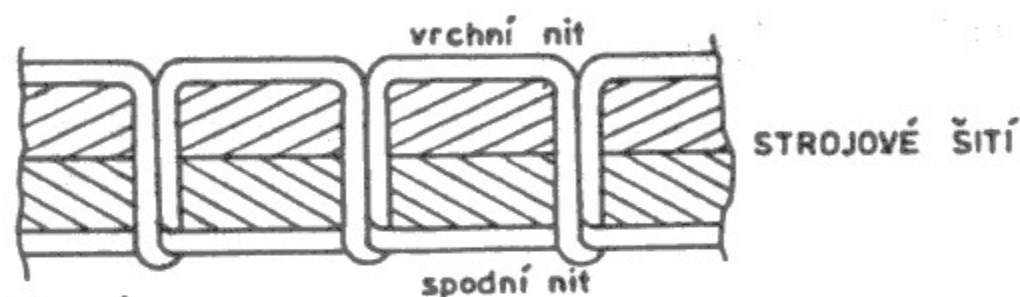
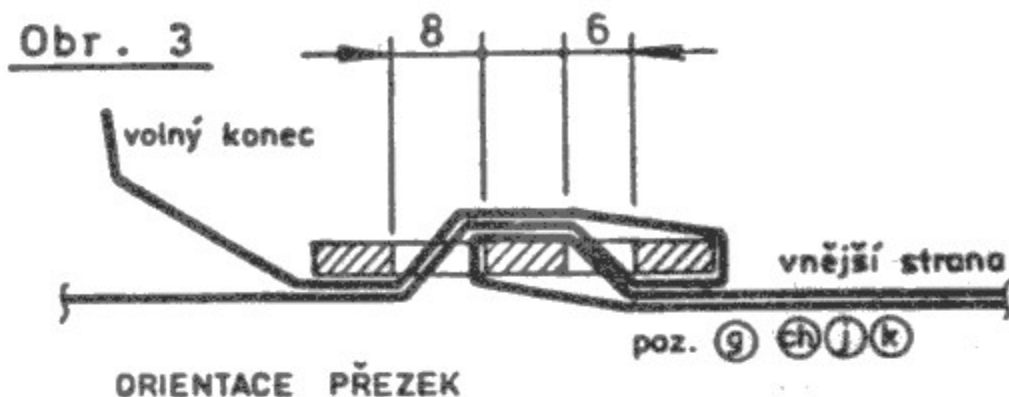
Nejdříve si připravíme poutka. Měkkou tužkou nebo tenkým fixem nakreslíme úhlopříčky v obdélníku tvořeném šířkou popruhu a 140 mm délky budoucího poutka tak, aby průsečík úhlopříček byl středem budoucího ohybu poutka. Pak přehneme kraje popruhu dovnitř a prošijeme nití (obr. 1). Na takto připravené poutko navlečeme 6,5 cm dlouhý kousek dutinky s otavenými okraji (neslepenými), v případě, že nemáme, lze nahradit bužírkou. Toto opatření nám prodlouží životnost poutek. Maillonky poškozují poutka svými ostrými závitů. Po navlečení dutinek popruh přeložíme v polovině prvního přešití a několika stehy vytvoříme budoucí poutko (obr. 2).

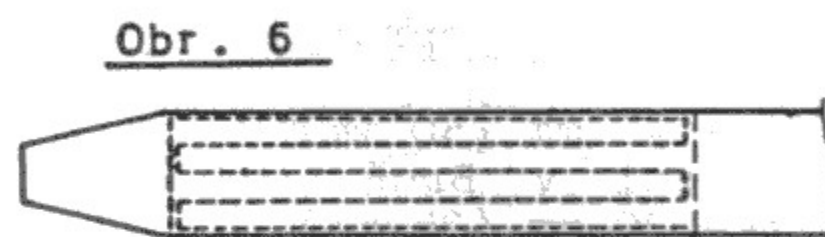
Postup šití poutka

2. fáze šití

Zde se výrobci rozdělí na dvě skupiny - jedněm lze říkat mistři umělecké výroby a druhým mechani-

PROŠITÍ DVOJITÝM PSANÍČKEM - poz. h, ch, i, j, k, l

PROŠITÍ DLOUHÝCH PŘELOŽEK - poz. f, g, h, ch, j, k

zátoři. Ti první, protože nemají známosti a nedostanou se k šicímu stroji zvanému "špagátovka" v opravnách bot nebo u majetných kamarádů, budou muset komplet ušít v ruce. Mechanizátoři, mající tyto známosti, ušetří 7 večerů šití, ale nebude to pro ně levné. Obě skupiny však musí jedno nastehovat nahrubo k sobě díly |h|+|ch|+|i|; |j|+|k|+|l| a provést na sobě zkoušku. Sepneme karabinou (delta) popruh |h| a |j| a poutka |k| a |ch| (jako do CROLLA). Popruhy by měly být stejnoměrně napnuté a nikde se nesmějí dělat faldy. Pokud nám díly nesedí, vyparáme a znovu nastehujeme a vyzkoušíme. Sedí-li nám díly |h|+|ch|+|i|; |j|+|k|+|l|, dostehujeme poutka pro půlkroužky, která jsou všitá mezi složený popruh dílů |f|, |h|, |j|, necháme je cca 2 cm vysunutá z popruhu. Karabina zapnutá do půlkroužku se může lépe vytočit naplocho k tělu.

POZOR NA VLOŽENÍ PŘEZEK C !
Větším otvorem se popruh vrací

zpět (jako zabezpečení proti vysmeknutí při pádu), je proto orientovaný ven z popruhu, do kterého je přezka všitá (obr. 3).

Počet stehů v jednotlivých ohybech a uzlech popruhů volíme tak, aby nám nitě zaručily pevnost rovnou pevnosti vlastního popruhu, tj. cca 12.000 N (= 1.200 kp). Větší pevnost s ohledem na pevnost našich lan není nezbytná. Pevnost nití, pokud ji neznáme, změříme způsobem popsáním Vlad. Procházkou ml. v časopise HORY. Zkrácená forma: vezmeme kus nitě a 2 karabiny. Na každou karabinu namotáme 25 a více závitů nitě a konec nitě zajistíme proti odmotání náplastí - žádné uzly ! Jednu karabinu zavěsíme do jednoho pevného bodu v prostoru a na druhou karabinu pověsíme tašku. Do tašky vkládáme zvolna předměty různé hmotnosti (od nejtěžších po nejlehčí) nebo přisypáváme písek. Při zatěžování nitě čekáme, až nám zemská tíže odvede svou práci. Po přetržení nitě zjistíme celkovou hmotnost

zátěže (včetně karabiny) a máme 1. pevnostní výsledek. Zopakujeme ještě alespoň 2 pokusy a výsledek zprůměrujeme. Podělíme-li pevnost popruhu (cca 1.200 kp) pevností nitě, zjistíme počet stehů. Známe-li délku stehu, dalším dělením zjistíme celkovou délku prošití. Pro vlastní pocit bezpečnosti můžeme přidat o nějaký steh navíc. Prošíváme dle obrázku, tj. rovnoběžně s okrajem popruhu (obr. 6) - žádným zubovým způsobem nebo dokonce entlem - fuj!. Těm, kteří budou patřit do první skupiny, doporučujeme šít stehovým způsobem 2 jehlami proti sobě anebo způsobem prostehovat jednou tam a opačně jednou zpět. Prošití bude vlastně tvořeno dvěma na sobě nezávislými nitěmi. Ten, kdo zná fígl s přetržením pevného špagátu v ruce, chápe smysl tohoto počínání (viz. obr. 4).

Styk popruhů |h| + |ch| (|j| + |k|) prošijeme dvojitým "psaníčkem". Vrstvení popruhů je na výkrese vlevo jako průřez poz. |ch| ; |k| ; (viz obr. 5 a výkres i foto 3). Stejným způsobem přišijeme i dílce |i| a |l|.

3. fáze šití

Kdo vydržel předcházející fáze, blíží se k cíli. Na popruhu |e| provedeme ohyb 7 cm a vytvoříme prošitím oko na provlečení popruhu šířky 45 mm. Šijeme umírněně s ohledem na účel popruhu. Přezka D je volně posunovatelná. Na popruhu |d| provedeme operaci podobnou jako u popruhu |e|, ale nezapomeneme před sešitím do oka vsunout kroužek A. Na popruhu |a| prošijeme přeložením širokého popruhu pod 45° úhlem a pak našijeme krátký díl |c|, na kterém musí být před našitím navlečeny 2 kroužky B. Při přišívání samosvorné přezky a popruhu |b| nesmíme ošidit prošití.

Nekonáme-li žádné exponované sestupy, lze doporučit jednoduché úpravy k užívání jen spodní části Makaróna.

Obr. 7 nám znázorňuje následující: popruh |d| ponecháme navlečený na popruhu |h|. Na popruh s přezkou o šíři 20 mm navlečeme 2 kroužky nebo ploché kroužky typu B. Přehodíme smyčku přes ramena a na zádech do kroužků provlečeme konec popruhu |d|. Na hrudi pak provle-

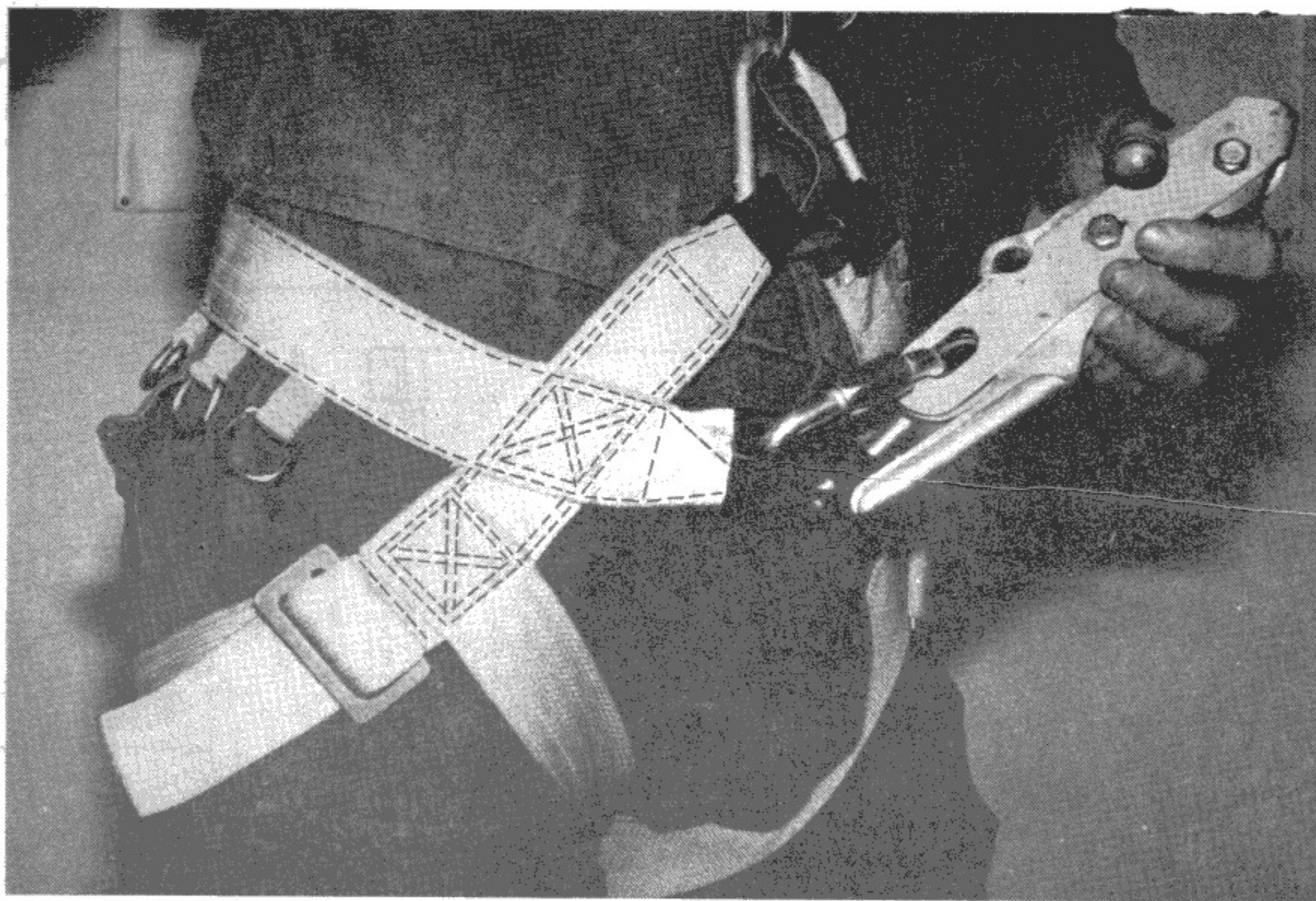
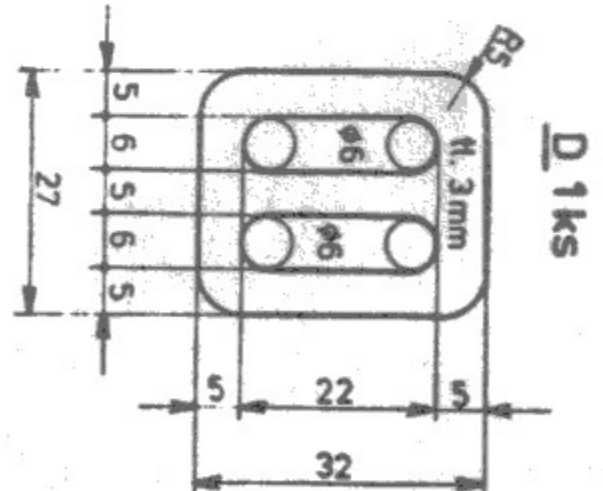
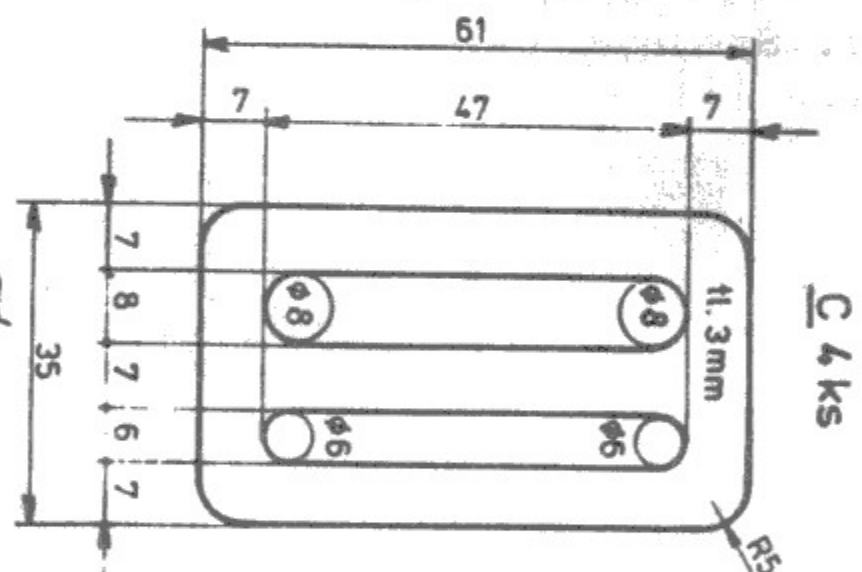
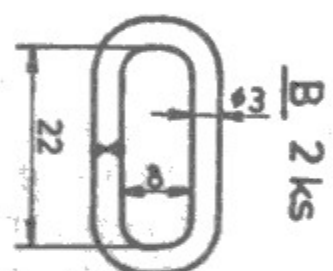
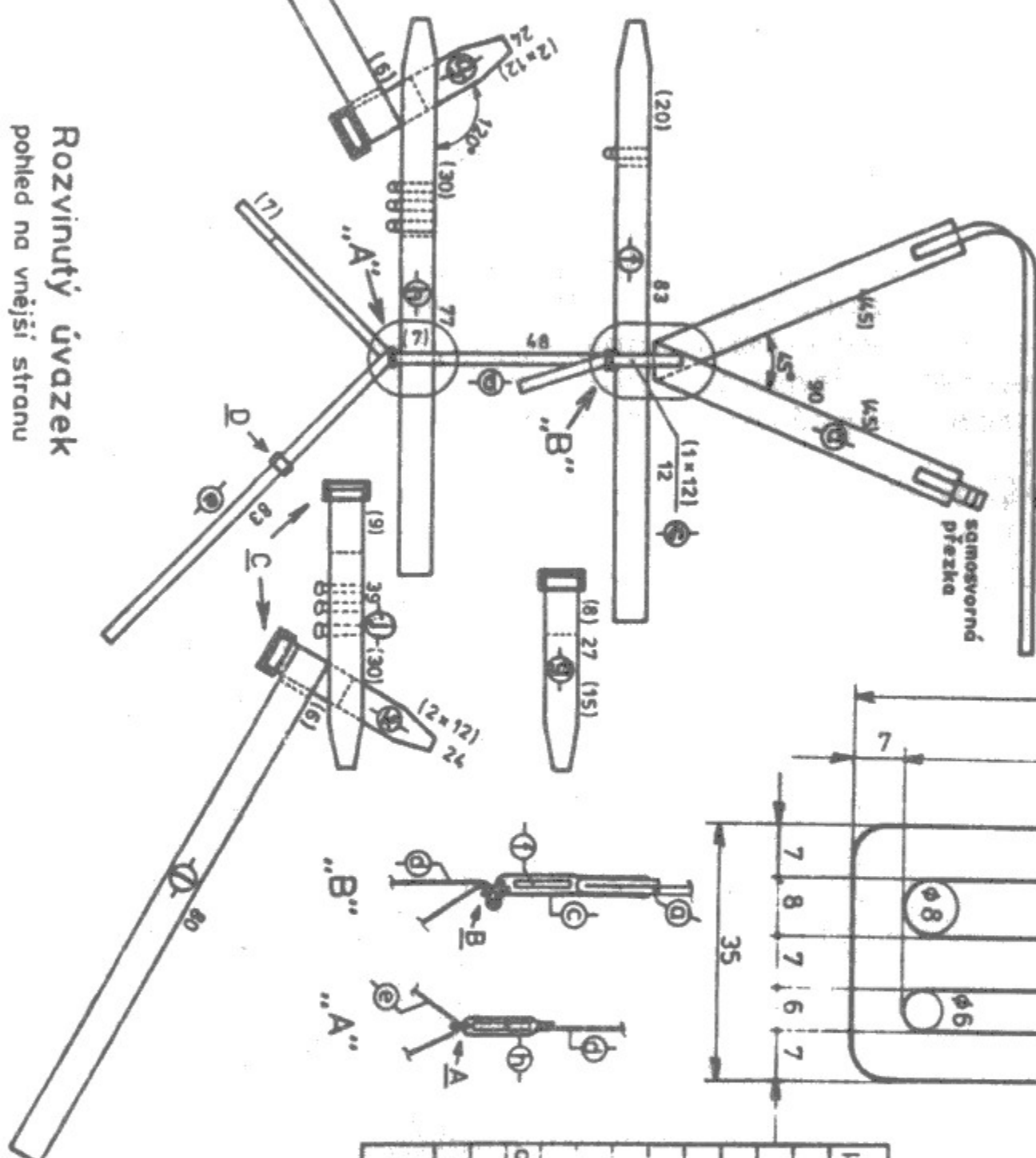

FOTO 3

PRŮŘEZ
POZ. $\text{ch} \times k$

Rozvinutý úvazek pohled na větší stranu

Číslo	DĚLKA PŘELO- ŽENÝCH ČÁSTÍ	DĚLKA SEŠI- TÉHO DÍLCE	CELKOVÁ DĚLKA
a	4,5 cm	90 cm	90 cm
b	-	-	70 "
c	12 "	12 "	24 "
d	7 "	48 "	55 "
e	7 "	83 "	90 "
f	20 "	83 "	105 "
g	8, 15 "	27 "	53 "
h	30 "	77 "	109 "
chk	12, 12 "	24 "	51 "
j	9, 30 "	39 "	81 "
i, l	6 "	80 "	87 "

SPOTŘEBA

š. 20 mm

š. 45 mm

714 cm

239 cm

čeme popruh přes horní část Crolla.

Úprava Makarónek:

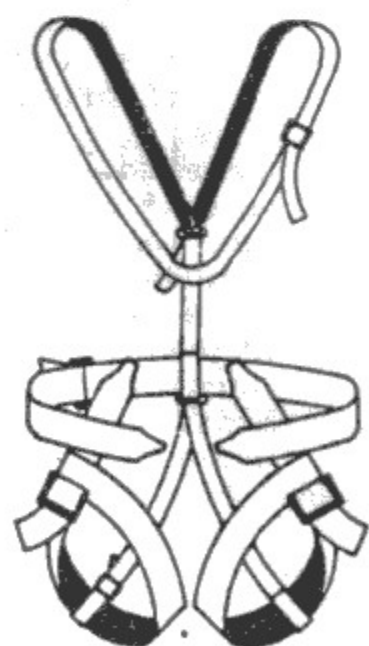
Z popruhu šířky 20 mm vytvoříme poutko s navlečeným kroužkem A a po délce sešijeme (obr. 8). Tímto poutkem nahradíme popruh |d|. Horní část Crolla pak zajistíme samostatným popruhem nebo gumou (dle zvyku).

Ještě k oblékání

Jak je vidět na fotu, v popruzích |j| a |h| je na deltě Maillon zapnuté slaňovátko, mezi popruhy |k| + |ch| a |f| + |g| je na deltách zapnutý Croll. V této podobě lze úspěšně použít komplet i k lezení s nebezpečím pádů bez nežádoucích vlivů pro organizmus lezce. Nezapomeňte, že lezoucí musí být zapnutý do prsního popruhu !

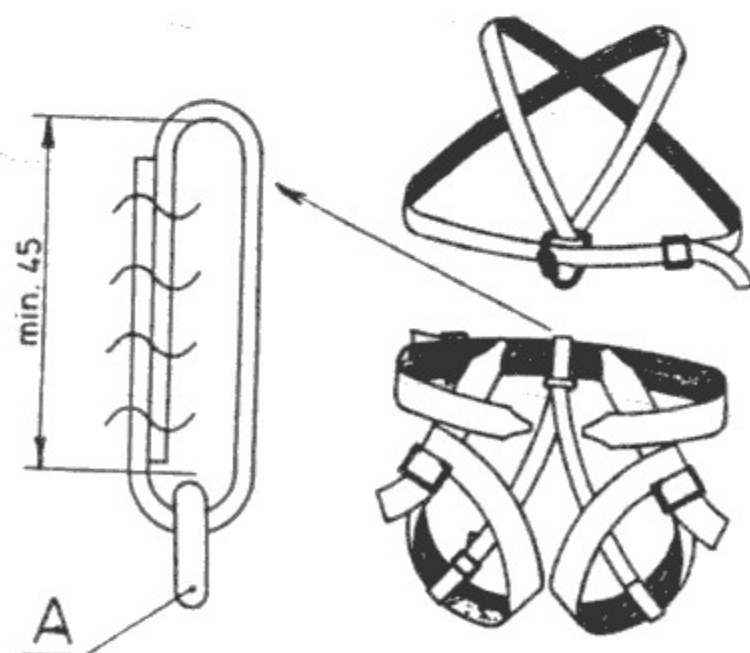
Na závěr jedno praktické doporučení. Makarón se obléká hůře než kalhoty, a tak ho lze vylepšit tím, že na oka |h|+|j| a |f|+|g| našijeme zevnitř krátké kousky tenkého a úzkého popruhu (20x80 mm) tak, aby přečníval přes oko cca 40 mm. Na tyto přečnívající kousky našijeme VELCRO zip tak, aby krátké kousky popruhu šli vzájemně "slepit". Ty nám pak podrží díly sedáku na těle dokud na sebe nenastrojíme delty a Crolla.

Hodně úspěchů Vám přeji
Mates a Míra

■ Obr. 7

Obr. 8 ■

~ prošito

CENTRÁLNÍ AKCE

KOLEM JEŠTĚDSKÝCH DĚR 15. ročník speleopochodu

Ve dnech 14.-15.6.1986 proběhl 15. ročník speleopochodu "Kolem ještědských děr". Příznivé počasí přivedlo na start závodu účastníky ze základních organizací ČSS 1-05, 1-06, 4-01, 4-02, 4-03, spřátelených organizací okresu Liberec, družebních organizací Rübeland a Dresden. Celková účast přesahovala šest desítek příznivců. Tradiční vítěz kategorie běžců Václav Bednář absolvoval trať za 2,33 hodin. Normální lidi došli v předvečer notně vysušení pražícím sluncem. Večerní posezení u ohně bylo zpestřeno losováním věcných cen bohaté tomboly. Promítání diafonu o expedici do Himalaj přineslo k táboráku inspiraci světa dalekého východu. Na nedělní dopoledne plánovaná speleosoutěž se pro celkovou zmoženost vedrem nekonala.

Šestnáctý ročník speleopochodu "Kolem ještědských děr" se bude konat 13. - 14.6.1987.

Václav Velechovský
ZO ČSS 4-01 Liberec

MEMORIÁL RUDOLFA BURKHARDTA 11. ročník dálkového pochodu Moravským krasem

Akci pořádali pod patronací JM KV ČSS a za spolupráce TJ SOKOL Babice n. Svitavou základní organizace ČSS 6-12 Speleologický klub Brno, 6-10 Metra Blansko, 6-04 ČKD Blansko, 6-05 Křtinské údolí, 6-01 Býčí skála a 6-08 Dagmar (přičemž posledně jmenovaná ZO ČSS byla hlavním pořadatelem).

Memoriál proběhl 17. a 18. května za řízení organizačním výborem (H.Havel, M.Novohradský a inž. Pařízek) a za pomoci cca 30 organizátorů z řad členů výše uvedených organizací.

Počet účastníků negativně ovlivnilo nepříznivé počasí. Pochodu se zúčastnilo v sobotu 302 osob a v neděli 14 osob, tedy celkem 316 účastníků. Z toho počtu však bylo pouze 14 členů ČSS (7 ze

ZO 6-08, 3 ze ZO 6-05, 2 ze ZO 6-12 a dva bez udání čísla ZO). Na jednotlivých trasách byla následující účast: ze startu z Babic na 10 km 31 osob, 15 km 80 osob, 25 km 81 osob a 50 km 24 osob. Ze startu z Obřan to bylo na 10 km 45 osob, na 15 km 19 osob a na 20 km 22 osob. V neděli absolvovali účastníci trasu dle vlastní volby - 14 osob.

Součástí akce byla i instalovaná výstava o činnosti ČSS, na kterou přispěly svými materiály ZO 6-01, 6-05 a 6-08. Pro děti byl organizován zábavný program (soutěže) a na úvod pochodu vyhrávala dětská dechová kapela z Habrůvky. S úspěchem se setkala i přednáška členů ZO 6-01 a 6-09 o objevech v Býčí skále s diapozitivy a film z Amatérské jeskyně.

Lze říci, že se 11. ročník vydařil i přes nepřízeň počasí a přispěl k propagaci práce České speleologické společnosti. Díky patří všem, kdo se zasloužili o zdar akce.

Hugo Havel
ZO ČSS 6-08

VIII. SETKÁNÍ SPELEOLOGŮ V ČESKÉM KRASU S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ

Ve dnech 29.5. až 1.6.86 proběhlo v Českém krasu již VIII. setkání speleologů s mezinárodní účastí, pořádané ZO ČSS 1-06 Speleologický klub Praha, jako centrální akce České speleologické společnosti za spoluprády základních organizací ČSS z Prahy a Středočeského kraje a pod patronací ÚV ČSS, ÚOK a KV ČSS pro Prahu a Středočeský kraj.

Setkání se zúčastnilo celkem 197 osob z 6ti států. Jednotlivé státy byly zastoupeny takto:

stát	počet osob
PLR	2
MLR	4
BLR	7
NDR	21
NSR	24
ČSSR	139

Hosté z NSR se akce zúčastnili na náklady pořádající ZO ČSS 1-06. Z účastníků setkání bylo celkem 19 čestných a neplatících hostů, kteří se podíleli pouze na dílčích částech setkání. Dále 39 osob zajišťovalo registraci, stravování, průvodcovskou službu na exkurzích, dopravu osob a materiálu i veškeré další nezbytnosti.

Přítomnost v jednotlivých dnech byla takováto:

29.5.	87 osob
30.5.	178 osob
31.5.	197 osob

1.6. se do programu zapojilo ještě 179 osob, přičemž počet přítomných od poledních hodin klesal v důsledku odjezdů účastníků domů.

Proběhly exkurze na tyto lokality:

jeskyně na Chlumu včetně nových objevů v Netopýří j., jeskyně v okolí Tetína, Koněpruské j. včetně spodního patra, Koněpruské j. + Kobyla atd., propast Čeřinka, Tomášková propast, geologická exkurze.

Celkem proběhlo 20 exkurzí za účasti 214 osob.

Ukázka speleopotápění se konala v lomu Amerika. Také závod v lezení na laně se konal i když ne na připraveném trenažéru v lomu na Chlumu, ale na improvizovaném trenažéru v sále ubytovny v Srbsku. Stalo se tak v důsledku mimořádně nepříznivé počasí (v obci Srbsko byla povodeň včetně vyhlášeného povodňového stavu) a proto se také nekonala plánovaná táborová oheň v lomu na Chlumu a celý program byl přenesen do sálu ubytovny. Zde také mimo závodu v lezení na laně proběhla výstava kresleného humoru se speleologickou a horolezeckou tematikou, kterou připravili kamarádi z horolezeckého oddílu "Kakrdovci" z TJ Dynamo Pardubice. Účastníci setkání svými hlasy rozhodli o nejúspěšnějších kresbách. Vítězná kresba byla později předána vítězi závodu v lezení na laně.

Závodu v lezení na laně se zúčastnilo 16 borců z 5ti států. Délka lanového úseku byla 100 stop (30,5 m). Závodovalo se ve čtyřech katego-

riích dle věku, dvou dle způsobu lezení a dvou dle pohlaví.

A) Francouzský způsob

Muži: 17 - 19 let

1:34,46 Petr Franc

Muži: 20 - 29 let

1:22,33 Luděk Vlk
1:37,63 Michael Arndt
1:57,42 Jiří Augustýnek
2:07,30 Evžen Janoušek
3:04,88 Zdeněk Gross
3:13,96 Stefan Dimitrov
4:43,52 Jaroslav Veselý
4:45,98 Robert Klaus

Ženy: 20 - 29 let

30:50,93 Barbel Bigus

B) Gibbisy

Muži: 20 - 29 let

1:01,13 Peter Zvonar
1:03,18 Martin Hota
1:07,37 Miroslav Drobil
1:07,55 Miloš Novotný
1:18,57 Pavel Steiner
1:33,72 Mirek Hynšt

Vítězové byli odměněni věcnými cenami, které věnovala ZO ČSS 1-06. Celkovým vítězem bez rozdílu kategorií se stal Peter Zvonar. Vítězové v ostatních kategoriích jsou vždy první v pořadí.

VIII. setkání je za námi a chystáme se na IX., které se uskuteční 28. až 31.5.1987.

Vladimír Vojíř
ZO ČSS 1 - 06
Speleologický klub Praha

JASKYNIARSKÝ TÝŽDEŇ
Drienovské kúpele

Vo východnej časti Slovenského krasu, v Drienovských kúpeľoch sa konal v dňoch 19. - 24.8.1986 celoslovenský jaskyniarský týždeň. Zúčastnilo sa ho okolo 130 jaskyniarov z celého Slovenska ako aj z Čiech a Bulharska. Účastníci sa oboznámili na povrchových a speleologických exkurziách s krasom Zádielskej a Jasovskej planiny. Zaujímavé jaskyne boli: Drienovská, Jasovská, Kamenná pivnica, Farebná priepať. Najzaujímavejšou, ale i náročnou bola 202 m hlboká Kunia priepať, ktorá je najnovším úspechom oblastnej skupiny Košice - Jasov. Večer sa konali prednášky

o krase Zádielskej a Jasovskej planiny, diafonové pásmo o objavných prácach v Drienovskej jaskyni a Kunej priepasti. Súčasťou stretnutia bol aj seminár k príležitosti 140. výročia sprístupnenia Jasovskej jaskyne. Podujatie obohatil aj koncert reprodukovanej hudby v Jasovskej jaskyni i jej prehliadka. Záver stretnutia patrilo súťaži jaskyniarskej šikovnosti a vyhodnoteniu výstavy "Jaskyniarský humor".

Celoslovenský jaskyniarský týždeň zhodnotil pri večernom táboráku tajomník ústredia SSS Jozef Hlaváč, ktorý sa poďakoval oblastnej skupine Košice - Jasov za dobre zorganizovanú akciu.

Oľga Turóciová
OS SSS Spišská Nová Ves

SPELEOFÓRUM '86
Setkání v Lipovci 18.-20.4.

Jeskyňáři z celé republiky i zahraniční hosté se sjeli do Moravského krasu již popáté na setkání věnované diapozitivům diafonům a filmům s jeskyňářskou tematikou. Těžištěm byly již tradičně příspěvky ze zahraničních expedic, objevily se však i mnohé zajímavé diapozitivy a filmy z domácích terénů.

I když docházelo k přeskupení příspěvků, bala nakonec naplně setkání bohatší a pestřejší než sliboval tištěný program.

V pátek byl uveden jeden z nejzajímavějších diafonů G. Stibranyho a skupiny Jana Majku o Biokovu, dále jeskyně Belgie a Luxemburska v podání J.Urbana a H.Havla, Vračanská planina '85 (Suchý žleb, J. Otava), Monte Canin '85 (Orcus, J.Wagner). Večerní program obohatila přednáška a diapozitivy D.Hypra (Tartaros) ze zajímavých objevů v systému Lopače u Ostrova.

V sobotu organizátoři při slavnostním zahájení uvítali vzácné hosty: předsedu ČSS doc. Panoše, místopředsedu ČSS a předsedu ÚOK pro výchovu doc. Demka, předsedu JmKV ČSS M. Kubeše a ze zahraničních hostů prezidenta Bulharské asociace dr. Berona, známého polského jeskyňáře Ch. Parmu a další. Po krátkém bilancování uplynulých ročníků a po slavnostních projevech byli odměněni diplomy a cenami "veteráni Speleofóra" Josef Wagner z Orcusu Bohumín a Radko Tásler z Albeřic, kteří se zúčastnili všech setkání. Aktivně přispěli 11

resp. 9 články do všech pěti sborníků Speleofóra.

Sborník Speleofóra, který byl již tradičně připraven pro řádné účastníky setkání i další zájemce byl tentokrát v barevné obálce, která spolu s plakátem vznikla z diapozitivů I.Audyho a propaguje jeskyně Moravského krasu (Amatérská j., Píkovka a Suchožlebská zadržná).

Dopolední program zahájily diafony Speleo-aquanautu "Chýnovská jeskyně" a "Schwabische Alb", pokračovaly diaseriály R. Táslera "Krn '85", dále "Antro del Corchia" (S.Kácha) a "Pierre St. Martin" (D.Havlíček). Krátkou informací o Jaskyni mrtvých netopířů uvedl M.Sluka. Po obědě byly promítnuty a vyhodnoceny diapozitivy a diaseriály v divácké soutěži.

Program pokračoval polyekranovou produkcí J. Himmela k 30. výročí zahájení činnosti Královopolské skupiny a z Ochozské jeskyně. Nabitý dopolední program vrcholil sérií diafonů Himalaya '85, dále "Historie potápění v Moravském krasu" a "Galbena '89" (M.Piškula, Labyrint) I.Audy "Moravský kras", ukázkou stereoskopického promítání (J. Novotný 1-06) a potápěčským filmem (J.Šťastný, Trenčín).

Po večeri promítli filmy s jeskyňářskou tematikou zástupci Plánivské skupiny.

Závěrem akce bylo vyhodnocení jednotlivých soutěží. Porota byla složena ze zkušených jeskyňářů, podmínkou bylo sledování celého programu setkání. Předsedou byl Dr.V. Kahle, členy Ing.I.Audy, Ing.L.Benýšek, Dr.D.Havlíček, CSc., Dr.J.Himmel, Petr Mazal, Ing.M.Piškula, Ing.O.Šimíček a Dr. R.Tásler. Porota hodnotila vždy pouze 1. místo v dané kategorii.

Diapozitiv: "Z jiného světa" (J.Kyselák, Suchý žleb Brno).

Diaseriál: "Chýnov II" (Speleo-aquanaut Praha).

Pro srovnání divácká soutěž v těchto kategoriích dopadla velmi podobně:

Diapozitiv: "Z jiného světa".

Diaseriál: "Potápění v Amatérci", M.Piškula, Labyrint Brno, přičemž seriál "Chýnov II." skončil o 1 hlas na druhém místě. Porovnání ukázalo, že publikum mělo dobré estetické cítění a že "hlas lidu" se nemusí vždy lišit od hlasu odborníků.

Vítězové fotosoutěží, stejně jako vítěz kategorie "O nejkvalitnější jeskynní fotodokumentaci (I.Audy) obdrželi

fotopapíry velkých rozměrů, inverzní barevné kodaky, černobílé agfy, sborníky a plakáty.

Jako "největší explorační úspěch roku 1985" byl vyhodnocen postup slovenských jeskyňářů (G.Stibrányi + skupina Jána Majku) v jeskyni Vilimova jama, Biokovo, Jugoslávie (objev z r. 1984) do hloubky 565 m. Vítězové dostali cenu pořadatelů Speleofóra - pozlacený putovní krompáč, originální strmeň Poignee fy. Petzl, pět ročníků časopisu Naše jama, sborníky a plakáty Speleofóra.

Nejhodnotnější sportovní sestupy byly vyhodnoceny dva. Akce Galbena 85 skupiny Labyrinth jako celek a sestup Lenky Samkové a Dr. Hedviky Šimíčkové na dno jeskyně Barkite No 14. Cenami pro vítěze byl pytel vysocekalorické vločkové směsi a alufólie.

Za nejlepší podání příspěvku byla udělena cena R. Táslerovi (Krn '85) za ústní podání a M. Piškulovi (Historie potápění v Moravském krasu) za diafon.

Poslední cenu - globus a knihu "First time overland" získali účastníci expedice vyhodnocené jako nejexotičtější - Himalaya '85. Na hodnotných cenách se přibližně stejným dílem podílel JmKV ČSS, ÚV ČSS a pořádající ZO ČSS 6-14 Suchý žleb Brno. Ceny předal vítězům ve velkém sále hotelu Zlatá lípa v Lipovci místopředseda ÚV ČSS Dr. Skřivánek a předseda ZO ČSS 6-14 Suchý žleb Dr.Kahle.

Úspěšnou tečkou za letošní zdařilou akcí byla nedělní exkurze do Ochozské jeskyně vedená Dr. J. Himmelem.

J.Otava
Suchý žleb Brno

